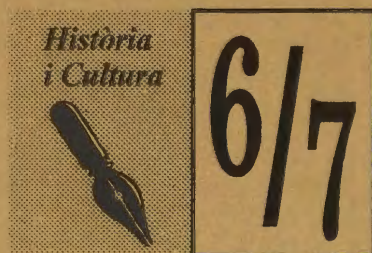

Plaquetes

de

CERTAMEN LITERARI DE
CASTELLITX 1999

Obres premiades: Poesia,
Narració Curta i Glosat.

Plaquetes

d'Història i Cultura

CERTAMEN LITERARI DE CASTELLITX 1999

Obres premiades: Poesia,
Narració Curta i Glosat.

Publicació semestral. Número 6/7

AJUNTAMENT D'ALGAIDA
Algaida, maig de 1999

Plaquetes d'Història i Cultura

1. *Gloses populars dedicades a la Mare de Déu de la Pau de Castellitx*. Algaida, any 1953.
2. *Història del formatge*. Xesca Ensenyat.
3. *La Razón i Esquitxos*. *Prensa periòdica a Algaida durant la Segona República Espanyola*. 1931-1932.
4. *Pina. Roques, clapers i enclètxes: ses Moles. Aproximació a la font de Pina. La vall de Pina i els seus voltants. Les terres primes: les rotes*.
5. *El Rector de Castellitx. Una rondalla den Jordi des Racó*.
- 6/7. *Certamen Literari de Castellitx 1999. Obres premiades: Poesia, Narració Curta i Glosat*.

© de l'edició: Ajuntament d'Algaida, 1999.

© del text: Els Autors.

Edició a cura de la Biblioteca Municipal d'Algaida.

Ajuntament d'Algaida

C/ del Rei, 6. 07210 Algaida (Illes Balears)

Tel: 971 12 50 76 - Fax: 971 12 50 44

Adreça electrònica: algaida@ctv.es

Mecanografia i maquetació: Gabriel i Bartomeu Salas Mascaró.

Impressió: GRAFIMUT. C/ del bisbe Taixaquet, 60. 07060 Lluçmajor.

Dipòsit Legal: P.M. 1.052 - 1999

I.S.S.N.: 1136-4531

TAULA

Poesia

<i>In memoriam.</i> Rosa d'Or. Sebastià Vidal Obrador	pàg. 5
<i>La dramàtica del gest.</i> Accèssit. August Cortès Ripoll	pàg. 8
<i>La memòria i altres insectes.</i> Accèssit. Martí Santandreu Barquero	pàg. 16

Poesia Popular (Glosat)

<i>Jo la voldria..., sa rosa.</i> Rosa d'Or. Francesca C. Cabot Clàr	pàg. 22
<i>El siurellet.</i> Accèssit. Miquel Lliteres i Garau	pàg. 24

Narració Curta

<i>Com un mar de silenci...</i> Rosa d'Or. Jordi Draper i Costa	pàg. 26
<i>Ferrutx.</i> Accèssit. Miquel Riera Alcover	pàg. 44
<i>Feliu.</i> Accèssit. Jordi Martínez Pallejà	pàg. 50

Els treballs que presentam en aquesta publicació corresponen a les obres guardonades al Certamen Literari de Castellitx 1999 —en les modalitats de Poesia, Poesia Popular (Glosat) i Narració Curta— que tengué lloc dimarts, dia 6 d'abril, a l'església de Castellitx. A més de les composicions que reproduïm, en la modalitat d'Investigació va ésser premiat amb la Rosa d'Or l'estudi *Conservació i gestió del massís de Randa: estudi preliminar* de Francesca Crespi i Pere Tomàs i, amb un accèssit, el titulat *Cultura i societat al municipi d'Algaida: el cinema i els teleclubs* de Margalida Pujals i Manel Santana.

En aquesta edició, corresponent a l'any 1999, del Certamen Literari de Castellitx, conformaren el Jurat els senyors: Llorenç Antich Trobat, Pere Fullana Puigserver i Pere Mulet Cerdà.

IN MEMORIAM

Sebastià Vidal Obrador

Rosa d'Or de Poesia

*Silenci sobre la pluja,
univers d'idiomes per aprendre.*

Infinitud el paisatge de Joan Vicent Clar

HAS VIST COM PLOREN LES MANS?

Dedicada a Clotilde Alaminos un mes abans de
la seva mort.

Has vist com ploren les mans?
Amargor de solitud en el cor.
Demà
pot ser
que l'ombra sigui traspassada per l'ocell
amb ales d'àngel.

Ciutat, gener 1998

CERTAMEN LITERARI DE CASTELLITX

*...temps immòbil i música freda,
obra que no és color
sinó sols anatema de la nit.*

Infinitud de paisatges de Joan Vicent Clar

ELS ULLS DE LES PEDRES

A la memòria dels germans José M. i Clotilde
Alaminos

Quantes vegades toca l'àngel de la mort
a la mateixa baula, clavant la sageta del color!
Hores comptades d'un plant interminable!
Trenta dues hores;
només trenta-dues hores de diferència,

i l'àngel de la mort
tornava a fer escala al mateix port.
El vaixell no s'havia llunyat de la badia,
tornà arrere salpant onades d'escuma
amb la velocitat del vent.
El pilot de la nau feia gremolejar els motors,
mentre a terra
els ulls de les pedres vessaven un blam d'aigua,
quan s'enfilava el gris de la tarda i la foscor de la nit;
doble color de dol cavant la figura i solcant l'esperit.
Ombres amb la figura de la mort...
Pol·len de l'estel,
fulard de foc, tu eixugaràs els ulls de les pedres.

Ciutat, gener 1998

OBRES PREMIADES ANY 1999

*Vuestras músicas vienèn del alma de los pájaros,
de los ojos de Dios,
de la pasión perfecta.*

Árboles 1919. Federico García Lorca

CADAFAL DE ROSES

A la memòria de José Alaminos

Sobre una corona de llorer
escriré una cançó,
el vent alçarà les veus,
s'enfilaran les notes
i cantaran els ocells.
Des del silenci el meu cor escoltarà
cobles flamenques fetes pluja.
Un àngel amb l'arpa
acompanyarà guitarres i tacons.
tot serà un ressò, una explosió
sobre un cadafal de roses.

Ciutat, febrer 1998

*La vida, és una,
o, tal volta, el silenci
crema les ombres...*

Jaume Medina

CLAROR IMMORTAL

Les onades suaus de la platja
han banyat els ulls del cor
i les mans han assolit tota la sal de la mar,
copsant en el somni tota la lluna;
claror immortal exultant l'ànima.

Ciutat, gener 1999

LA DRAMÀTICA DEL GEST

August Cortès Ripoll
Accèssit de Poesia

A Susana

DE LA QUIETUD

Vigila la intempèrie les finestres dubtoses,
els carrers imprecisos, els portals de la fosca.

I entre exactes silencis de la nit evident,
ara parles confusa dels racons de paper,

de la porta que bat amb la gana vençuda,
de l'ahir enfosquit de ninetes absurdes.

Mentre una ullada d'aire il·lumina el neó
pels domèstics obliterats, notaràs la penombra,

l'emplaçament d'un ventre per l'emfàtica passa
de la son, la pesant actitud d'una pausa.

L'ESCRIVENT

A Lluís Massanet

Febrer, la neu que amida uns peus precaris
enmig de les petjades d'una absència;
la destra, mà de l'esma cal·ligràfica
quan la lletra memora les arrels.

L'espatlla, l'alfabet que refà arpeigs
on s'engronsen les ànimes retudes
del portet; i la vista, que retreu
cimals que falsifiquen l'escàs llum.
L'escrivent, pel ventim de nits constants
que vetllen cada oblit, s'avia amunt
suspès dels deures fòssils de la terra.

I el temps s'avé a concloure's en crepuscle
matutí, que es fa ençà la gana i enllà
la ruïna d'anit i els seus anhels.

EXPLICACIONS

Sí, caminar-me fora de casa a aquestes hores
té, un poc sense voler, un racó de l'oblit.
I això no explica res.

Seure'm en la terrassa de la confusió
dóna evident la mostra d'enyor de dispensari.
I això no explica res.

Tu, en canvi, especifiques que t'has entristit d'arbres,
i et plantes al·legant que la pluja és alegre,
que això ho explica tot.

Més tard, el trenc encès de la ciutat estotja
una nit esquinqada per la pena d'un gest
que ens deu l'instant final.

XIFRA IMPROBABLE

A Apol.lònia Serra

La tauleta agonitza
desfent un llarg misteri.
La finestra, l'enginy
que encara et compromet
el perfil, propicia
entorn jardins enllà.

Un cafè és la paraula.

Llegir d'un gest l'hivern,
les més blanques notícies
d'un pessic de febrer...

I marcar d'un vell número
una xifra improbable.

Pensar ara en aquest
desordre fòssil, veure
l'escissió inspirada
d'un prestatge, i agrair
la franquesa abissal
d'una teulada lúcida.

De tant en tant, camina
en família l'ànima
cavil·losa que, absurda,
negociant de cap,
es resol que te'n vas.

ANAVA ERRAT

Si m'havia semblat que tenies els ulls
més recents, més feliços —demà ja no era mai—,
si fonies la música dels jardins de l'absurd
preparant el cafè d'un matí necessari;

si sovint una senya m'adreçava segur
al nostre desconcert més precís, en un quadre
capaç de conquerir les més altes teulades
on la nit m'ha llençat orfe dormit ensús;

si els cossos sense esma, si dels pits trabucaven
com eines de la música pols d'or pels teus murmuris,
pervertint el desordre alfabètic dels noms,
requerint a l'origen l'espai d'un nou minut.

Si tenia a les mans l'espatlla, anava errat;
i serà tot un bes que t'ha esvaït al punt.

PRÒPIAMENT DEMÀ

O demà... Vul dir que
pròpiament demà
tots els quadres s'enfonsen
pels plecs d'una mudança...

O perdran el color...

Demà pròpiament
diràs unes paraules
i s'omplirà la boca
d'un ample i pur descans...

O serà de paper?

Pròpiament demà
les finestres, les roses
s'han acabat, racons
sense pintar, memòries,
res més... S'han acabat
pròpiament
demà.

DRAMÀTICA DEL GEST

Perdona que camini lentament
la música d'un port massa tranquil.
Perdona que tropissi pels racons
de casa, que els consideri perduts,

que doni una ullada a les paraules
d'anit, que hagi posat els peus damunt
la profunda desesperació
d'aquesta taula... i un gest d'aspre ruïna.

Perdona la mesura teatral
del fum, que hagi notat que escric pregàries
dubtoses, que el telèfon comuniqui,
que la carta no acabi d'arribar...

Perdona, en suma, l'hora intempestiva
d'aquest inoportú zel massa tràgic,
la intempèrie d'una inquietud,
l'afectada dramàtica del gest.

EL SOL DEIXONDIRÀ

A n'Antoni es metge

el sol deixondirà l'escandalós principi d'una pausa en l'avenir
el vent gelós batrà la porta obscura
passarà el desesper dels meus pronòstics resoldrà siluetes del
paisatge
la nit s'adormirà sense renous
beurà suspensions de papallones cantarelles i ensumarà la vida
quieta amb delitosa fam d'infant
passarà un ert castell d'antigues celles
que s'escata la pell posturejant
certa presumció d'eternitat

INVITACIÓ

Secció de noms íntims magatzem de les albes
Untades d'aigües noves entre mils de paraules
Sense accents especials d'un prestatge a l'oblit
Aviat ara resulta un sonall que encisa
Navilis de la nit I sospiren els àngels
Al cel tan gran remors que sembla que ens invitin.

POEMA

A Gabriel, company

La incògnita s'avesa
a omplir els aniversaris.
Tres raigs negres estuquen
impressions maleites
de la meva columna,
dolor massa nocturn
de l'endrec vertical,
i et record: que anit ja
només som os escàs.

L'hortet...

i l'estranyesa.

DELITS DE L'AVENIR

L'ensum del soc, i tot complau la pedra
que abranca un verd feroç. És l'evidència
de l'hora entrant.

Aprons els morts, la terra que t'adreça
pels vents del blanc repòs. És l'evidència
immediata.

CERTAMEN LITERARI DE CASTELLITX

Te'n vas del poble més calmos, i entens
una pausa cansada pels autèntics
sons de l'ocàs.

La costa t'ha somrís, la veus desfent
delits de l'avenir: és l'evidència
enamorada.

CALÇAR-SE EL PAISATGE

*Massa cor disponible,
massa excés de nosaltres
tremola.*

Gabriel Ferrater

Es repenja a l'espatlla
sincera, un poc domèstica,
com una amiga alegre
amarrada de fred.
Procura nous racons
d'un mantí de diumenge,
i reprèn la sintaxi
de l'insòlita flama
d'un disseny confús.
L'immediat sol falca
els ulls sobre el seu front,
i veig les seves nines
brogir la dolça son
de l'alba de febrer.
(Potser em besaràs
d'un bes calent la galta).
I un portal anuncia
la idea necessària
de calçar-se el paisatge
fins al defalliment.
L'assumpte perd el fil

OBRES PREMIADES ANY 1999

a cada alè, impositant
al matí un nou passeig
segat amb la mateixa
llum ferotge d'ahir.

BONANOVA A L'HIVERN

Un minut de febrer, i un encanteri.
En tres traces descusen els oblits:
el fred del cel, l'ensum d'una visita,
i tu, la bonanova de l'hivern.

Ciutadella, Pasqua de 1997
Ariany, febrer de 1999

MEMÒRIA I ALTRES INSECTES

Martí Santandreu Barquero

Accèssit de Poesia

1

Quan des de dalt de na Burguesa
comença a regalimar el capvespre
i la llum és bes alat,
i l'ànima, cavall sord sense brides,
ja tu, ciutat, et vas il.luminant
escampadament,
tímidament, amb titubeig,
i ara mateix et sembles
a un grapat de bolles que s'ha deixat caure.
Ciutat,
reconec que des d'aquí dalt
em pots inspirar una certa tendresa,
però també és ver que els homes
amb el seu trescar frenètic
tan sols m'inspiren una ridícula mimietat.
Ciutat,
gasosa agitada,
els homes que es pensen ser lliures
van i vénen
tancats a les teves bombolles de gas.
La llum és bes alat,
i l'ànima, i també el pensament,
cavalls sords sense brides.
Jo tenia un grapat de bolles,
bolles de nacre i de vidre...

2

Quant asfalt ens hem d'empassar
per a no arribar a cap puesto?
Cotxes.
Fulles que boten de l'arbre
per a fugir de la tardor.
A la casa dels meus pares dormen
els discos de vinil que vaig anar col·leccionant.

3

Vent,
i darrera els llibres d'un prestatge
guard un flabiol desfullat.
Hi ha un vent atrapat al pollancre
i també hi ha un vent que el molí mossega.
Vent.
Hi ha un vent que s'ha enclòs un dit
amb la finestra.
Però cap vent d'aquests
és el vent que va desfullar el meu flabiol.
De tant en tant, en voltar un pensament
em don de morros amb les notes
que varen prendre vol.
No puc guardar la mar així
com guard el flabiol,
però hi ha un vent que la deixa feta un rebrec
i la tira a la paperera del record,
perquè tot en el record és un rebrec,
per això mateix guard un flabiol desfullat
darrera els llibres d'un prestatge.

4

I llavors neixes
i et regalen un rellotge d'arena buit
per a que el puguis omplir de bicicletes,
de pilotes de futbol, d'amics...
I a les bicicletes els hi creix el seient
i es moren convertides en girafes,
i les pilotes de futbol es queden sense alè
davall les rodes d'un camió
o a les mans d'aquell veïnat
que s'ha comprat un cotxe
i es passa el dia mirant el cotxe,
i es passa el dia llevant-li la pols al cotxe
—quina nosa de cotxe!,
qualsevol juga d'extrem!—,
i els amics es van dispersant
convertits en una moda, en una pixa,
en una feina...
I llavors repares que ja és l'hora
de donar-li la volta al rellotge.

5

Ciutat,
t'has empassat els tiradors
i les espases de fusta,
i t'has empassat els nins
que jugaven a futbol al carrer,
senyalades les porteries amb dues pedres
o amb dos jerseis fets un rebrec,
i ara, ciutat,
els nins colcant un electró
es topen als budells.

I ja són aquí els cirugians de l'asfalt
que t'obren un solc
perquè qualche cosa allà dins està embussada.
I un nin que s'acosta
guaita amb curiositat:
«qui ha posat aquesta terra
davall de la ciutat?»

6

«A tu d'ho dic,
mosca infatigable,
el teu vol és la rúbrica de l'exasperació».
L'agaf per les orelles
i li assest amb el meu nas una estocada.
Després, pedaleja la bicicleta del captiu.
I quan guait al seu rostre arrufat pens:
«potser m'hauria d'afaitar.
Vola».

7

—Com ho vols, xaval?
—Per damunt de les orelles,
amb mitja clenxa i cap enrere.
El meu perruquer agafava les estisores
i començava a xerrar de futbol.
Ho record quan aixec una pedra del jardí
i un miler d'insectes
desapareixen escapats en totes direccions.

8

I de vegades, clot,
i d'improvís,
com un badall del progrés
o com un llombrígol de l'asfalt,
creixies al mig del carrer
i et feies amic meu,
perquè al teu dins, clot,
hi cabien totes les preguntes.
«Però d'on venim?»,
i em mostraves la terra.
«I cap a on anem?»,
i la pluja sense escola del dissabte
arrossegava fins a tu les galàxies,
els planetes, els coets...
«I qui som, clot? Qui som?»
Arribaven i et tapaven la boca
els empleats de l'Ajuntament.

9

Mentre escolt pel la ràdio
que milions de persones s'estan morint de fam a l'Àfrica,
la meva major preocupació
és trobar un aparcament.
però no m'ho tingueu en compte,
perquè tan sols sóc un home.
Avui he sentit un remordiment
i li he cedit el pas a un vianant cec.

Ciutat,
per les teves venes corren els homes
amb les seves minúscules històries:
persegueix papallones, l'aparcacotxes del carrer,
flastoma darrere la grua el conductor contorsionista,
es compon la corbata el conseller.
A la teva pista de ball, atropelladament,
s'estimen i s'odien els homes
al so de l'obstinant violí del tems.
Ciutat,
sedueixes als homes
amb el teu pestanyeig d'agredolces persianes,
i com si fossin molles de pa els captures
amb els teus tentacles d'asfalt.
Qualque vegada, entre dos llambordins
et creix escorredissa la mala herba,
i llavors els homes se'n recorden del camp
i es demanen si ja deu ser primavera.

JO LA VOLDRIA..., SA ROSA

Francesca C. Cabot Clar
Rosa d'Or de Poesia Popular (Glosat)

JO LA VOLDRIA., SA ROSA

Jo la voldria..., sa Rosa
d'Or, que donau per aquí.
Emperò, tenc per a mi
que no m'ha sortit gran cosa
aquesta mica de glosa,
i no vaig per bon camí.
Ara no em deixeu suaixí...
vostre criteri disposa...,
però arribaré a fer nosa.
Jo, de buit, no pens partir.

(Per cert: ja que som aquí,
tant amb guanys com sense guanys,
voldria donar els molts d'anys
a tot el poble algaidí).

DIU QUE N'ERA UNA ROQUETA

Diu que n'era un roqueta
que sempre deia que sí;
alemanys varen venir...
i *la mos* varen fer neta.

Vols te refer sa punyeta!
—I ara com ho podrem dir
que allò que hi havia aquí
no era *ein haus*, sinó una pleta.

Per defensar sa pesseta
o s'euro —queda més fi—
'cabarem per no tenir,
de Mallorca, ni una veta.

Que vengui tothom que vulgui,
però en ser aquí són d'aquí.
No ens malmeneu el destí.
I perdonau que redundi,
és que si seguim així...
no hi haurà res mallorquí
que a la nostra terra abundi.

Hivern 99

EL SIURELLET

Miquel Lliteres i Garau
Accèssit Poesia Popular (Glosat)

Jo tenia un siurellet
que per lo bé que siulava
per onsevulla anava
duia dins un sarronet.

Melodiós com un canari,
esbrinat qual jovencell
i més pintat que un ramell
quan el reguen a diari.

Generós molt s'hi portava,
era per mi un tresor,
triplicat valia amb or
les deu unces que pesava.

Quan a siular el convidava
sols només l'hi feia dir:
—Hala siurell, tornam-hi!
I alegret ja se posava.

Érem dos companys fidels
ambdós ben compenetrats,
delitosos i empenyats
preservar nostres arrels.

I per places i cantons
tot era gent que badava,
i a jo me queia sa bava
de fer fruir els minyons.

I els majors també gaudien
de fer bauxa de carrer,
no tenien res que fer
i veient fruir fruien.

Però els vents de ma fortuna
el rumb varen capgirar,
i per mi la festa acabà
quedant més sol que la una.

D'aquell regal dels padrins
no en canten galls ni gallines
idò jugant unes nines
el me feren mil bocins.

Siurellet, cents d'alegries
en la vida m'has donat
i ara sols el record grat
resta de tes fantasies.

I enyorant el temps passat
me lament cada horabaixa
com un quissó, coa baixa,
grinyola quan l'han tucat.

COM UN MAR DE SILENCI...

Jordi Draper i Costa
Rosa d'Or de Narració Curta

Sóc vell i ja he vist pondre's el sol molts cops a la meua vida. A prop del jaç espero tranquil la mort. Ja res m'altera, ja res m'indigna, res em fa patir més del que cal.

Qui ho hagués dit! Qui hagués estat prou agosarat per assegurar que jo, pou d'infinites inquietuds a la joventut, podria ajustar les portes de la percepció, seria capaç de tancar els ulls i somriure satisfet del meu passat.

Fa tres dies que en Trosco es va escapar. Ara estic més sol que mai. Potser millor, potser és el que volia pels meus últims dies.

M'agrada veure passar el temps assegut en la solitud de la meua cabana, veure des de la terra fresca que em va veure néixer com la gandulegen els núvols rosats, a última hora del dia, per les conques de l'horitzó. M'agrada balancejar-me en la meua cadireta i cobrir-me les cames velles amb la manteta de ratlles vermelles que la Raquel em va regalar quan érem al Marroc. Quan la fresca, al vespre, i el sol s'acomiada dels ocells silvestres, és quan el meu cor més sormiu.

Aleshores, perdut entre l'infinitud de colors del cel, a prop de la porteta de fusta de casa, és quan contemplo la vall verda immensa que baixa suau des de la punta de munyanya fins a la mar, la mar llarga que es retalla de tant en tant per la presència de les illetes plenes de sirenes que poblen les aigües. I al fons, la misteriosa illa de Tory i el gran astre que badalla per darrera.

—Bon capvespre, avi Josh —em diu cada dia— vagi a saber si demà encara sóc viu —i amaga el seu nas carabassa en la fosca.

Sempre espero una estoneta abans de respondre. Sempre resto callat fins que ja no es veu la bola groga a la llunyania.

—Jo seré viu... aquí t'espero.

No hi ha jorn que no m'assegui a respirar el capvespre. Fins i tot els dies de pluja, aquest vell camina pel fang tot esguardant tranquil els grisos variats dels núvols i somrient a les estrelles que saluden per les esquerdes del cel amb el cor ple de sentiments.

** ** *

Fa dies ja que va deixar-me la Raquel, la incansable Raquel del meu cor. Se'n va anar, va marxar lluny a fondre's entre les espurnes de l'aire, va convertir-se també en terra i va donar la part més important del seu cor a l'aigua i al foc: a l'aigua hi deixà la seva essència i al foc els seus ulls.

No hi ha segon, minut ni hora que no la recordi i pensi en ella, la infatigable companya de la meva vida, ella que continua essent amb mi cada dia en el repicar de els onades en el penyassegat i cada nit en les llànties vives que pengen de la immensitat del cel.

** ** *

Fa anys caminava per els amples planures de l'oest d'Irlanda. Viatjava amb la meva bossa de cuir alemanya per les desolacions enormes i agrestes de Connemara. Les meves jornades eren llargues caminades per terres deshabitades, els meus ulls ploraren botits de bellesa davant les vastes extensions sense relleus a l'horitzó, superfícies de torba negra infinites i farcides de petits rierols i bassals on s'hi criaven granotes. Dormia on podia, protegit sota qualsevol roca, i al dia següent continuava la meva marxa. Vaig estar setmanes caminant sota els designis de l'atzar de la natura, fins que vaig arribar a un poblet mariner al nord de Kerry. Aleshores va ser quan vaig embarcar i vaig iniciar els meus viatges pel món. Vaig endinsar-me oceà enllà sense rumb fix i sense adonar-me'n, vaig allunyar-me durant molts anys de la meva terra.

Abans de solcar els mars, però, vaig caminar molts dies per Irlanda i vaig aprendre a estimar l'olor de la terra negra del meu país. L'aroma del territori celta va acompanyar-me sempre en els meus viatges, durant anys, fins que un jorn soleiat i calm de primavera, la Raquel i jo vam trepitjar de nou la platja de Tra na Rosann de Donegal: va ser el dia que vaig retornar a Irlanda, per quedar-m'hi per sempre més. Aquell dia va ser el primer cop que la Raquel i jo vam veure plegats la misteriosa planura de les Monk rocks (roquissars Monjo).

** ** *

Plovia a bots i a barrals aquella jornada de tardor gris. Feia una ventisca cega que fetejava la meva pell endurida. Sortejava les mates pansides per l'aigua i anava saltant el més destrament possible tots els rierols que trobava al meu pas. Amagat sota la meva caputxa, no vaig adonar-me que havia arribat a una plana de color especial i decorada amb un grup de roques a la punta esquerra que dibuixaven estranyes formes. Vaig aturar-me extasiat quan els meus ulls van descobrir l'indret sobtadament.

Era bonic, sí!, però va ser un fet fora de la normalitat el que va fer que la planura dels roquissars Monjo ocupés un racó especial al meu cor.

Va ocórrer quan menys ho esperava: en la solitud extrema mai hagués sospitat que aparegués una figura inconclusa al llunyà horitzó. De seguida vaig descobrir que era una persona sobre una bicicleta. S'acostava cap a on

jo era amb gran rapidesa fins que va arribar a una roca de mida mitjana que hi havia al mig de la planície. Allà va desmuntar del seu vehicle i el va arpenjar sobre la pedra gris. No es va aturar. Va continuar avançant cap a on jo era, a poc a poc, però decididament. Vaig ser jo qui vaig frenar el pas i vaig restar immòbil. Una sensació estranya em va envair.

Era un ancià geperut i petit. Vestia roba molt fosca i arpenjava el pes del seu cos en un llarg bastó. Duia una gorra de llana amb orelleres molt clavada al cap, uns guants negres sense dïteres i una bufanda fella al voltant del coll. Una manta de ratlles fosques li arribava fins als genolls, coberts amb bermudes marrons de vellut. Als peus duia unes xancletes negres que deixaven veure uns dits molsuts i bruts de llot.

El vaig saludar amb un somriure ample i traient-me el barret gris d'ala ampla que duia sobre el cap. Vaig notar la pluja més intensa.

L'home em va mirar en silenci i sense aparentment immutar-se. Es va aturar. Els seus trets facials eren molt marcats.

—Viure tranquil abans de morir —em va dir en gaèlic—, morir tranquil abans de viure.

Vaig restar perplex. No acabava d'entendre el que aquell estrany personatge em deïa de sobte. Allà, enmig de la devastació solitària, el meu estómac no sabia com pair el que havia tot just escoltat.

—Com? —vaig preguntar en anglès per assegurar-me que havia entès bé del tot el que aquell bon home em deïa.

—Tu seràs algun dia vell com jo —continuà somrient en gaèlic—. Tu caminaràs pel fang sota la pluja, tu somriuràs a la terra en solitari, tu cercaràs la tranquil·litat en el silenci.

Aleshores em va donar una peça de tela lligada de color blau marí i bruta de fang. Estava embolicada fent forma de farcellet.

—Però... abans caldrà que vagis a la recerca de la que et busca a tu, abans caldrà que caminis llarg temps acompanyat, abans caldrà que estimis el bullici de les ànimes i del món.

Em palpà les galtes vermelles amb la seva mà gruixada i plena de durícies. Em digué:

«Perquè les aigües quietes somriguin
haureu d'atravessar la mar
i endinsar-vos en els aromes vermells
i en les veus del desert».

No vaig comprendre res aquell dia. Aquell homenet em va semblar a les hores un excèntric i fins i tot em vaig sentir molest per les seves paraules. Encara vaig entendre menys quan vaig obrir el farcillet que m'havia donat: dins hi havia una fulla verda de llor amb un grapat de sorra d'olor que desconeixia.

Era jove. Encara no havia après a entendre el crit del destí.

** ** *

Ella passejava un matí d'hivern per els roques al voltant de l'aigua. Era un matí de boira però tan se feia! Com cada matinada es deixava endur atreta pels sospirs de la mar i pels cants misteriosos que sorgien de les seves entranyes.

La Raquel era filla d'un pescador vell a qui la mar li havia robat la, mu-ller.

—Allunya't sempre que puguis del mar, filla meva —li deia son pare de petita—; la mar és falsa i traïdora i s'endú de la terra el que més cobdicia tard o d'hora.

Li deia amb posat trist i malenconiós, encara que sabia que aquelles paraules no tenien gaire efecte sobre ella: la Raquel havia nascut de la mar i per la mar. Estimava l'oceà més que a si mateixa i sempre s'imaginava viatjant més enllà de la línia de l'horitzó.

La Raquel va nèixer a l'aigua perquè la seva mare no va tenir temps d'arribar a terra aquell dia de pesca en el qual la petita capritxosa havia decidit sortir a saludar el sol. El pare sempre deia que aquell havia estat el dia que més havia pescat a la seva vida.

—Els peixos estaven exaltats, nerviosos, com si volguessin eixir a la superfície —sempre deia. Si no s'hagués vist obligat a tornar amb presses a terra, aquell dia s'hagués fet d'or.

Per això l'home mai es va estranyar que la Raquel aprengués a nedar als dos anys d'edat ni tampoc va trobar peculiar que quan la Raquel tenia vuit anys es submergís a sota aigua i no en sortís fins a cinc minuts més tard amb un mero enorme —més gran que ella— arplegat als braços com podia i somrient.

També va comprendre que quan la Raquel es va endinsar al mar amb ulls plens de llàgrimes el dia que la seva mare va ser arrossegada per la tramuntana aigua endins.

Ella tenia dotze anys acabats de fer i ja començava a despuntar la seva bellesa. Aquella matinada endevinava soleiada i els pares van marxar tots

dos cap a la mar plana a guanyar-se el pa i la llum: no bufava més que un lleuger oreig i el corrent era suau. Van endinsar-se més del compte fins que ja no van ser a temps de tornar: una tramuntanada va atacar per sorpresa per sobre els cims de Tossa i res es va poder fer per retornar el guisso a terra. Al dia següent, uns pescadors de Blanes van dur el cos inconscient del pare de la Raquel a les costes de Lloret: la barca i la dona s'havien perdut entre les onades de l'horitzó.

La Raquel ho havia predit aquell matí i s'havia llevat moixa. Va caminar fins al freu dels Frares i va xerrar llargament amb els esperits de les aigües. Sabia que la mar s'endú sempre tot el que desitja, per això només va poder plorar i eixugar-se les llàgrimes en la profunditat de les aigües.

Fins aquell dia semblava que la Raquel s'havia allunyat un xic del mar i caminava més terra endins, però des que va morir sa mare, va semblar que havia sorgit un vincle més estret amb el desert d'aigua i ella ja mai se'n separava.

Per qualsevol racó de la costa del poble es podria trobar un grapat de peces de roba abandonades de la mà de Déu. Tothom sabia allà que era el que s'havia tret la Raquel abans de despullar-se i capbussar-se mar endins.

Molts homes anaven a la seva recerca i la observaven con nua s'assecava al sol, mostrant el seu cos de bellesa infinita. Molts la desitjaven però ella no deixava que ningú s'acostés i trenqués el seu misticisme. Molts altres també la temien perquè rera aquells ulls enormes i foscos i sota aquella llarga cabellera de rissos daurats s'amagava un misteri difícil d'explicar. Molts altres la odiaven perquè no la podien posseir. A ningú deixava la Raquel indiferent.

Un dia, però, la Raquel va caminar entre la boira cap a les roques dels Frares de bon matí i quan hores més tard va tornar, ho va fer essent una altra persona. Des d'aquell dia es veia als seus ulls que buscava altres coses: a les hores ja no mirava les aigües sinó més enllà, a l'altra banda de la línia de l'horitzó. Ningú entenia el que li havia passat, ni ella mateixa comprenia amb exactitud el perquè del seu canvi, però ja mai més va tornar al matí a despullar-se i llançar-se aigua endins.

Algú va dir després que l'havia vist sobre les roques dels Frares amb una dona petita que vestia de negre.

Les sirenes canten que d'entre la boira havia sorgit una dona vella i arrugada que caminava per sobre el mar.

—Tu sortiràs algun dia del mar com jo —li havia dit—, tu retornaràs a les aigües, tu somriuràs al cel d'onades en solitari... però abans, caldrà que vagis a la recerca del que et busca a tu, abans caldrà que caminis llarg temps acompanyada, abans caldrà que estimis el bullici de les ànimes i del món.

La vella li havia donat una ampolleta verda i li havia palpat les galtes vermelles amb la seva mà gruixada i plena de durícies.

La vella li va donar un mocador pel cap i li digué:

«Perquè les aigües quietes somriguin
haureu d'atravessar la mar
i endinsar-vos en els aromes vermells
i en les veus del desert».

No va comprendre res aquell matí. La dona li va semblar certament boja. Es va sentir fins i tot molesta i inquieta: aquella vella l'havia arrencat de la seva pau. Tenia divuit anys i no entenia res, sobretot que volia dir aquell trèvol de tres fulles que s'havia trobat entre l'aigua salada que contenia l'ampolla.

Era jove. Encara no havia après a entendre els crits del destí.

** ** *

—Jaaai, jaaai, hai-halú!

La meva mare sempre em despertava amb aquestes veus. Cada matí, quan pujava muntanya amunt a la recerca de noves pastures pels xais acostumava a fer córrer el ramat fent aquesta cantarella. En Daniel, el meu germà gran, sempre l'acompanyava i també en N'haog, la Wally i en Hug, els tres gossos peluts que tenien en aquell temps.

El meu pare, en canvi, era silenciós quan es llevava. Cada matí, abans que la mare obrís els ulls, ell saltava del llit, es posava el seu jersei gruixut i la seva llarga jaqueta americana i sortia a la fresca. Donava menjar als ànecs i a les gallines i després s'asseia al pedrís del corral i fumava calmadament el seu tabac de pipa. Després, sense presses, prenia saques prou grosses de roba i un rasclet de puntes afilades i prenia el senderol que baixava fins als penyassegats, arran de mar. Anava sempre a recollir les algues seques que s'acumulaven al capdamunt de la sorra fina de la platja, les males herbes que escopia el mar. S'aixecava la gorra perquè el vent li refresqués la suor del front i es passava tot el matí arrossegant el rasclet amunt i avall, escollint els millors adobs per la terra.

La mare sempre li deia que era un gandul, que la feina de recollir algues no requeria tant de temps com el que ell invertia. Sempre cridava, la mare i el pare sempre callava, callava però continuava fent el que li passava pel magí. Era un home de poques paraules però tenia un cor d'or. El que li passava al pare és que el món allà on vivia se li feia petit. Molts cops l'havia observat des del capdamunt de les dunes i ell aturava els seus braços i els quedava observant l'horitzó. Els seus ulls penetraven les ones, el cel blau del fons i els seus llavis exhalaven un llarg sospir.

Un matí, quan la mare ja havia marxat amb el Daniel, els xais i els gos-sos cap a les pastures de Lucy, el pare va pujar del mar i va venir al camp on jo estava recollint patates. Era una planura ampla al capdamunt d'un turó que els vells del lloc anomenaven en gaèlic *el pujol de la bona ventura*: era el meu turó, el meu camp preferit, perquè des d'allà es divisava infinit el mar llarg i ample i els turons verds i diminuts que poblaven tota la geografia de Donegal.

El pare va caminar en silenci cap a mi i quan va ser a prop meu em va mirar fix als ulls i em va abraçar ben fort. No solia manifestar mai els seus sentiments.

—Saps Josh? —va parlar-me fixant la seva mirada clara en la meva—. El meu pare va marxar a Amèrica quan jo tenia la teva edat. Tres dels meus germans grans s'havien mort de gana i feia només dos dies que també la meva mare havia perdut la vida.

Va ajupir-se al terra i va agafar un grapat de terra negra. Aleshores tornà a incorporar-se i va obrir la mà deixant relliscar la sorra per entre els seus dits.

—Va deixar-me sol en aquests prats i em va dir que no oblidés d'anar-lo a buscar algun dia. Va colar com el vent, va lliscar com l'aigua, però abans va demanar-me que recordés sempre una cosa. Em va dir que no oblidés mai escoltar el que el meu esperit em deia, que fes el que havia de fer, que fos conseqüent amb les meves idees però que mai deixés d'escoltar el que hi havia escrit dins el meu cor. M'entens, oi?

—Sí, pare —li vaig contestar sorprès.

—No ho oblidis tu tampoc, fill. Ara ja ets prou gran per comprendre-ho.

Va girar-se i va caminar tros enllà. Es va aturar al final de la terra conreada i aleshores em va mirar. Mai més he oblidat aquella última llambregada tendra i dolça: en ella el meu pare volia expressar tots els sentiments

contradictoris que es batien en el seu interior. Una càrrega d'amor infinita vessava de les seves pupil·les curulles de blau del cel.

Mai més vaig veure el meu pare. Aquella tarda va marxar amb en Gregory, el pescador solitari del cap de les foques. Van endinsar-se en l'oceà rumb a Amèrica, la terra dels seus somnis i tan sols va deixar enrera un barret gris d'ala ampla i el seu record dins el meu cor. Jo tenia a les hores dotze anys.

* * * * *

En Saïd em va despertar quan vam haver passat la serralada del Gran Erg occidental i vam arribar a la immensa Hamada, a la gran planura de colors ocres que esdevé pràcticament invariables fins a terres del Marroc.

—Aquí afegiràs un any més a la teva vida, amic meu —em va dir.

—Si la pols i el sol no se'ns menja. Saïd —li vaig contestar somrient.

Feia setmanes que avançavem parsimoniosament a través dels quilòmetres i quilòmetres de sorra infinita. Era com un mar de silenci, com un univers fora dels dominis de l'home. Els nostres dromedaris desitjaven arribar als oasis d'Er-Rachidia i Merzouga, on s'acabava la caravana. Tots estàvem cansats i teníem ganes de gaudir de la companyia de dones, beure aigua fresca i fumar una mica d'herbes que relaxessin la nostra ment.

Vam tardar encara onze dies més per acabar de creuar la Hamada i finalment arribar a terres de Marroc. El vent bufava intens en aquella època, i a vegades, les tempestes de sorra eren tan fortes que era absolutament impossible poder obrir els ulls: hom s'acurrucava sota el plec de mantes que servia d'abric a la nit i es deixava emportar per la somnolència que provocava el pas repetitiu del camèlid en el seu avenç lent però impertèrrit a través de la galerna. Sempre regnava el silenci, fins i tot quan hi havia tempesta: el vent bufava com intentant silenciar la resta de veus que sorgien en el desert, sempre ens impulsava cap al nord, els núvols es movien pel cel callats i decidits, les boirines de l'horitzó deprimien el temps. El desert era com un llarg somni, com una barrera entre els sentits i la realitat.

—Massís de M'hamed! —va assenyalar en Saddam, un dels guies de la caravana amb el qual havia establert una bona relació—. Aquelles muntanyetes del fons... després... Marroc! Dos dies: Merzouga.

En Saddam va treure's una creu metàl·lica de formes estranyes que quedava amagada entre la roba que li arribava fins al coll. Va mirar direc-

ció del sol, però sense deixar d'observar la terra a través d'un petit cercle que es dibuixava al mig de la creu.

—Ets cristià, Saddam? —vaig preguntar ingènuament.

En Saddam no em va sentir. En el moment que preguntava, el genet s'havia avançat files de la caravana enllà.

—No és una creu cristiana —em va explicar somrient en Saïd—, es tracta d'una de les creus sagrades que utilitzen els tuaregs per orientar-se en el desert, conèixer els vent i poder preveure les tempestes. És com un tipus de brúixola de retocs màgics.

—Saps com funcionen? —vaig preguntar molt interessat—. M'agradaria aprendre a fer-les anar.

—Només ells saben entendre els seus missatges. Tan sols els genets de la sorra comprenen les paraules que reflecteix la calitja del desert, ells són els únics capaços d'escoltar la música antiga que relisca per les dunes.

Vam estar ben poc temps als oasis del sud del Marroc. La veritat és que en Saïd tenia pressa per sortir del desert i pujar a les muntanyes del Gran Atlas, les muntanyes on havia nascut i on vivien encara tots els seus germans i cosins.

Ens havíem conegut al sud d'Algèria, a la ciutat de Tomboctou. Ell havia arribat allà a la recerca d'un amor impossible i n'havia sortit escaldat. Quan va adonar-se del seu error també va comprovar que les seves butxaques eren buides i que li seria molt difícil retornar a casa, al centre del Marroc, sense diners. Va estar treballant amb comerciants que venien del Txad i del Sudan a vendre les seves mercaderies, va aprendre de barber, va saber com es cuinava la carn de dromedari seca... Al cap de cinc anys d'haver arribat a Tomboctou encara era allà i aleshores va decidir que ja havia arribat el moment de marxar-ne.

Jo venia de les costes de Guinea i volia arribar al mar Mediterrani a través del desert. Feia anys que viatjava a la recerca de no sabia ben bé què. Els meus pensaments anaven cap al nord, direcció a casa. Estava cansat de no ser de cap lloc i de ningú i havia decidit iniciar el camí de retorn. Poc imaginava que els vint-i-set anys eren l'edat que Déu m'havia reservat per aprendre a redreçar el meu camí.

Tos dos volíem viatjar cap al nord i tots dos vam anar a parar a la única caravana que creuava el desert en aquella perillosa època de ventisques i de bandolers nòmades.

En Saïd era barbut i prim com una agulla. Em va caure simpàtic des del primer moment i jo també a ell. Ens vam començar a conèixer i a explicar les nostres inquietuds fins que vam descobrir que ens havíem convertit en bons amics. Jo li vaig prometre que abans d'arribar al mar i navegar aniria amb ell a conèixer les seves muntanyes i la seva gent i així va ser.

Vam arribar al seu llogaret de les muntanyes un 15 de setembre. Érem a 2.934 metres d'altura i el sol cremava la pell. El vent era fred quan bufava. El poblet estava situat en una depressió per on circulava un riu serpentejant: al voltant del riu floria una franja verda de vegetació que contrastava amb el més enllà sec i sorrós que s'ofegava entre els núvols de pols.

No hi havia ningú al poble. Cap ànima viva va sortir a rebre'ns dels casalots de fang. En Saïd va baixar del ruc i va agafar les regnes mentre amb l'altra mà picava a les portetes ronyoses de les cases. Cap veí contestava i ell mirava amb cara estranyada i força còmica.

Va ser com si de sobte la seva ment s'il·luminés. Estava pensatiu intentant esbrinar el perquè d'aquell abandonament, fins i tot se'l veia preocupat i trist, però en un moment llampec els seus ulls van obrir-se i els seus braços es van enlairar.

—Imilchil —va cridar—. Imilchil, Imilchil!

Va muntar ràpidament sobre el seu ase i em va fer un gest espontani indicant-me que el seguís.

—És clar: Imilchil —va tornar a dir—. Ràpid, segueix-me!

Va córrer com un llamp sobre el ruc. Amb prou feines el podia seguir. Durant quatre hores vam estar trotant sense parar per senderols de muntanya. Em costava mantenir el seu ritme trepidant i em preguntava que caràmb volia dir allò d'Imilchil o Imisnil... quina dèria li havia agafat a en Saïd!

Per fi vam arribar a Imilchil. No podré oblidar mai l'impacte que em va produir observar aquella gran planura creuada per un riu, farcida de poblets i amb milers de persones, camells, cavalls, carros i tendes que semblaven granets de sorra de diferents colors emmig de la immensitat.

A Imilchil s'hi celebrava anualment el Moussad més important de la comarca i del país. Un cop a l'any tots els pastors berebers de les muntanyes, els camperols de les ribes dels rius, els beduïns del desert i alguns àrabs que venien de la costa es reunien allà per commemorar la gran festivitat dels casaments. La tribu bereber dels Aya-Aya, molt temuts a tota la regió nord

de les muntanyes de l'Atlas, eren els amfitrions de la festa en honor a Allah.

Venia gent de tots els racons de la serralada a contemplar les belles dances de les precioses dones Aya-Aya, que es vestien amb faldilles rojes plenes d'escallarins i es cobrien el pit amb una petita franja groga feta de seda. Les ballarines eren famoses per la seva sensual dansa del ventre, que embogia a més d'un home cada any.

Tots els pastors de la regió portaven les seves filles al gran Moussad, per veure si algun ric comerciant de la costa es fixava en elles i les demanava en matrimoni.

En Saïd i jo vam cercar la seva família infructuosament, durant tot el primer dia entre la gentada. Al vespre ens vam retirar a la vora del fot d'una haima¹, on un comerciant del Rif ens va cedir un espai perquè descanséssim. El segon dia vaig extraviar-me extasiat pels aromes i les veus màgiques dels berebers de l'Atlas: vaig perdre en Saïd entre els corredors llargs de haimes farcides de teles de tots colors, teixits del desert, estores de llana pintades amb índi² del desert, muntanyes d'espècies, gerres decorades amb gemmes verdes, espases tuaregs, collarets i braçalets, exquisits plats de tajine³ i sèmole, cus-cus i pollastre...

Em vaig fer popular en el Gran Moussat. Molts pastors s'aturaven al veure'm passejar i em saludaven. Al principi havia notat una certa desconfiança de la gent cap a mi, al veure'm estranger, però després els havia caigut en gràcia i tothom em tractava amablement i m'acollia a la seva haima.

Vaig conèixer més de vint Mohameds, més de quinze Hibrahims i un tant semblant de Saïds. A qui no conseguia trobar era al meu, de Saïd.

La tarda del tercer dia vaig abandonar la recerca del meu amic. Sabia que en algun moment ens creuaríem i preferia no preocupar-me més del fet de no trobar-lo i aprofitar d'absorbir al màxim aquells jorns màgics que

¹ Tenda de tela que utilitzen els nòmades en el desert del Sahara.

² Tint de color blau natural que els tuaregs i altres nòmades del desert utilitzen per teñir les seves teles i per altres arts decoratives.

³ Plat típic del Marroc fet amb carn de vedella i verdura. El menjar es cou en àmfores de fang i al caliu de la cendra.

vivia. A mitja tarda em trobava prenent el te amb menta⁴ a la haima d'un comerciant anomenat Mohamed i va arribar un fotògraf alemany que també havia estat convidat gentilmente a la tertúlia. Em va sorprendre trobar-me un individu tan gros i clar de pell en aquell univers que jo estava descobrint. Trobava que aquell home desentonava una mica allà on era. Despres de rendre els tres tes que indica el ritual: el que és suau com la mort, el que és dolç com l'amor i el que és amarg com la vida, vaig sortir amb l'alemany a l'exterior perquè segons deia, ell sabia d'un tal Saïd que estava buscant a un europeu.

—El meu nom és Klaus —em va dir amb veu grossa l'alemany.

—Encantat de conèixer-te —li vaig contestar—. Jo em dic Josh. Em sembla que tu i jo som els únics estrangers que ens trobem en el Moussad, així que el Saïd que busca a un europeu segur que és el meu amic.

—No som els únics estrangers del Moussad —va assegurar-me l'alemany—; ahir vaig veure una noia molt bonica de cabell arrissat ros. La noia passejava amb el Saïd del que t'he parlat.

No sé perquè em va sobtar el que va comentar l'alemany Klaus, però sé que en aquell moment tenia més ganes que mai de trobar el meu amic. Els meus ulls es pintaven de vermell, la meva gola s'escanyava demanant saliva, els moviments eren lents i inflats: sentia com al meva sang cremava.

** ** *

En Klaus em va conduir fins a una haima amb una tela blava que cobria l'interior. Hi havia un nou jove dret a fora observant com ens aproximàvem.

—Hi ha un tal Saïd aquí? —va preguntar en Klaus.

—Sí, amics. Hi ha en Saïd —va contestar el jove mirant-lo fixament als ulls—. Us puc preguntar de quin país sou, amics meus? Em va llençar una llambregada.

—Ell és irlandès —va contestar en Klaus— i jo sóc alemany però fa molt de temps que visc a Barcelona, a Catalunya.

—Ah!, que bé!..., casualitat!, aquí dins hi ha també una noia que és catalana —va dir el bereber—. Passeu, passeu amics, passeu...

Vam arraconar les cortines de la haima i vam descobrir quatre rostres que ens observaven en la semi-foscor. Un d'ells era el meu amic Saïd, un altre era el rostre tosc d'un bereber del desert, el tercer era la cara innocent

⁴ Beguda típica del Marroc.

d'un jove pastor del país i el quart rostre era el d'ella, franc, ple, carregat de sang i de vida, dolç i tendre com la carícia més sincera, màgic i hipnòtic, misteriós com les veus del desert.

** ** *

El dia següent, quart i últim dels meus jorns a Imilchil, ella ens va convidar a sopar. Va dir que faria una tajine a l'estil de Rissani, un oasi a la vora del desert. Ella havia conviscut durant dos anys amb la família del seu marit en aquell indret remot al sud del Marroc.

Al sopar érem molta gent. Hi havia aquell home de rostre tosc que havia vist el vespre anterior en aquella mateixa haima, un altre home corpulent amb un enorme bigoti, un jove prim i seriós amb cara poc expressiva, en Saïd, en Klaus, ella i jo.

Ella duia un vestit blau i un sha⁵ de colors ocres que li cobria sencera-ment el rostre, exceptuant els ulls. Em vaig sorprendre a mi mateix al sentir-me commocionat per la seva bellesa. No deia res: feinejava silenciosa en un racó de la haima mentre els homes parlaven de diversos temes que jo no escoltava. La meua ment era a una altra dimensió: no mirava enlloc perquè, sinó, l'hagués observat a ella. El meu cap era un núvol de sentirs inconscients desperts, una bassa de sang que encara no s'atrevia a anomenar-se passió; el meu cor iniciava ja un ritme que mai més s'aturaria: aquell dia el diable havia entrat en mi amb una estranya forma i jo només pensava en acaronar-li les banyes.

—... És una dona exemplar, la Raquel —va dir una veu.

Vaig tornar a la realitat, vaig aterrar al món del que havia sortit per una porteta invisible. Ara estaven parlant d'ella: es deia Raquel.

—Com és que vius amb ells? —va preguntar el Klaus dirigint-se a la Raquel.

Ella va mirar-lo breument i anava a contestar, però l'home corpulent es va avançar.

—És l'esposa den Hassan, el meu germà, i vivim tots junts —va parlar l'home—. És una sort per una dona tenir un marit com el meu germà. Són molt feliços tots dos, però ella no vol tenir fills i això omple de pena a en Hassan.

⁵ Mocador llarg i ample amb el que es cobreixen el cap tant homes com dones per protegir-se del sol i la pols a tota la zona desèrtica de l'Àfrica del nord.

—Sí. És una pena —va continuar l'home del rostre tosc—. Encara que només és qüestió d'esperar. No es pot exigir res a una dona que encara no ha eixugat les llàgrimes.

—Quines llàgrimes? —vaig preguntar.

Es va fer un silenci. Els tres homes em miraven sense saber que respondre.

—Les llàgrimes de dona, ja se sap... —va contestar l'home corpulent—. Són ploraneres les dones.

Va somriure.

Vam sopar i van xerrar sobre molts de temes. Vam intercanviar punts de vista i costums i vam gaudir de la companyia uns dels altres. Per mi va ser un sopar carregat d'emocions: quan parlava, sentia els ulls foscos de la Raquel clavats a la meua pell i quan restava en silenci i la mirava els seus ulls no abandonaven els meus.

Quan vam acabar de sopar, en Saïd va marxar perquè deia que se sentia l'estómac regirat, en Klaus també va decidir eixir de la haina perquè segurament intuïa la fortor que desprenien els seus peus. Els tres berebers van prendre el te i van sortir a fora perquè deien que tenien que arreglar objectes metàl·lics per vendre el dia següent. Vam quedar-nos sols a la llum d'una llàntia la Raquel i jo.

Ella s'havia decobert el rostre i mostrava la bellesa del seu nas petit i dels seus llavis molsuts i sensuals. Jo també duia un sha blanc embolicat al cap però tenia destapada la cara.

—L'estimes, al teu marit? —li vaig preguntar.

Va somriure. Em va servir més te.

—Saps que em vaig casar amb ell fa dos anys justos? Aquí... a Imilchil —va dir.

Sabia que encara no havia acabat de parlar, així que vaig sostenir el meu silenci amb paciència.

—L'estimava, però ara ja no ho sé —va dir amb veu molt fluixeta.

—Com és que no ho saps? —vaig preguntar estranyament interessat. Després de preguntar-ho em vaig sentir com a malalt. Em sobtava aquella curiositat irrefrenable—. Perdona. No volia...

—La vida és aquí molt diferent que a la meua cultura. No em puc acostumar a algunes coses, a més...

—A més?

Em va mirar profundament als ulls i va sospirar. Aquella mirada em va esquerdar el pit i d'ell van sortir tots els meandres d'aigües salvatges que es contenia amb prou feines dins meu.

—Sé que no és ell. Mai he respirat encara l'aroma vermell que busco.

Es va fer un silenci llarg i incòmode entre nosatres. Finalment ella el va trencar.

—Saps el que fa que les dones musulmanes tinguin una sensualitat tan atractiva? —va preguntar-me.

—No, què ho fa? —vaig interrogar.

—Vols fer un joc? —em va dir aleshores.

Em va fer somriure, però vaig acceptar ràpidament participar en un joc. No sabia que aquell joc canviaria la meua vida.

—Cobreix el teu rostre amb el sha. Només vull veure els teus ulls. Jo faré el mateix —va explicar ella—: els ulls transmeten moltes més coses que les paraules.

Van ser els darrers mots que va pronunciar. A partir d'aquell moment ella i jo vam endinsar-nos en un camí sense possible retorn. Des d'aquell instant, la meua vida seria ja per sempre diferent al que havia estat fins a les hores: vaig incorporar dins meu un sentiment que restava hivernat i que ara havia explotat en la seva màxima esplendor.

Vam restar en silenci mirant-nos un a l'altre fixament als ulls. Sentia que no podia apartar-los perquè el joc s'havia convertit en un repte. La meua lluita era aturar la respiració accelerada que cada cop s'apoderava més del meu pit, refrenar la tensió creixent que m'envaïa.

Els seus ulls foscos brillaven en la fosca: semblaven tranquils i pausats però no ho estaven. Pels ulls penetrava cap a l'interior del seu cos un foc furiós que cremava els seus òrgans, els seus conductes, la seva pell, el seu aire...

Agraïa tenir el sha cobrint la meua boca, perquè no podia aturar l'ingeriment malaltís de saliva i el constant respirar nerviós. Tan sols se'm veien els ulls però a través d'ells em sentia completament despulat i temia que ella captés a través de la meua mirada l'absolut transtorn, la follia que vivia el meu interior. Semblava tan impertèrrita a l'altre cantó de la haima!

Desitjava tan sols una cosa: que algú entrés a la tenda i ens interrompís. Volia aturar aquell joc foll que em turmentava els músculs i m'adoloria tot el cos. Al cap de deu minuts d'haver iniciat el joc sentia la tensió més gran

que un ésser humà pot sentir i a més es tractava d'una tensió controlada: un doble esforç que em deixaria absolutament fatigat.

Eren deu minuts, però a mi em semblava una eternitat, un mai acabar. Experimentava com l'extrema dolcesa, la bellesa més arrebatadora provocaven tal grau d'incertesa i caos dins meu. Em sentia a punt de perdre els estreps i desbocar-me en un atac de bogeria.

Quan l'home del rostre tosc ens va interrompre amb unes paraules que cap dels dos vam recordar mai, vam saber que ens estimaríem per sempre més.

** ** *

Jo estava consternat i encara no era capaç d'articular frases amb sentit. Volia marxar d'allà, com fos, ràpidament! La meva fatiga mental era extrema. Vaig fer el moviment: vaig aixecar-me mentre ella em deia que no me n'anés.

Estava dret: la vaig observar ràpidament: m'era ara impossible mantenir la seva mirada. Vaig arraconar la cortina blava i ella em va agafar del braç, em va acariciar la pell del meu canell i em va preguntar si ens tornaríem a veure. Vaig tancar els ulls i vaig exhalar un sospir. Aleshores vaig sortir a l'exterior i em vaig encaminar cap al final del passadís de haimes.

Volia desaparèixer de la seva vista: en la meva ment mai s'ha concentrat tant fixament una idea. Sabia que ella havia sortit darrera meu de la haima i restava quieta al mig del passadís veient com marxava enllà.

—Hola Josh —els pastors i els comerciants em donaven la seva mà i m'oferien la seva hospitalitat— vine a prendre el te amb mi.

Els agràia la seva amabilitat però me n'acomiadava ràpid. Només pensava en ser capaç de girar la cantonada i de desaparèixer de la vista d'ella. Finalment ho vaig aconseguir, però abans vaig mirar cap al fons del passadís i vaig veure la seva figura llunyana com em mirava. Vaig comprendre aleshores quin era el missatge que em volia comunicar el desert, quina era la veur del mar i l'esquitx de les onades.

Aquella nit ens vam trobar en una vella haima que algú havia deixat per a nosaltres a un extrem del campament. Va ser la primera vegada que vam exhalar l'aroma vermell. Els nostres cossos nus es van enganxar sota la llum de la lluna i els nostres cors es van entrecreuar per sempre més. Vam fer l'amor com mai ningú ha fet: despullats, vius, apassionats sota una manteta de ratlles vermelles. Les roques tremolaven amb el nostre moviment repetitiu, la terra es movia sota els nostres cossos, els estels queien sobre la

nostra pell descoberta. Aquella nit vaig besar fins i tot l'ombra de la Raquel.

** ** *

Vam viatjar uns quants anys junts per Àsia i Europa i al final vam visitar la cala dels Frares a la costa brava catalana i la gran planura de les roques Monjo a les terres de Connemara irlandeses. Vam recordar les experiències que havíem tingut en aquells llocs. Vam olorar la fragància del llor i de la mar salada del mediterrani i vam gaudir de la bellesa del trèvol irlandès i del perfum intens de la torba fosca de Connemara i després... després ens vam estimar llargs anys en calma i en silenci. El nostre amor apassionat va esdevenir amor pausat però ferm, amor sincer, cristià! lí com les basses entre les roques després de la pluja, fresc com la terra humida quan es fa un cau al sol, va ser un amor com el que tots somnien quan som joves.

** ** *

Sóc vell i tinc ara molt de temps per pensar en les baixades i els pendents que ha experimentat la meua vida, les raconades obagues i els espais de llum ampla. Sóc a prop d'endevinar quin és el veritable secret de l'existència: ara que ja no em queda gaire temps per respirar i per deixar plorar els ulls quan pelo ceba, sento ben a prop, en l'aixopluc calent del meu pit, la clau que obre totes les portes. En la meua somnolència física és quan gaudeix de més salut la ment. Potser m'hauria de sentir corprès i preocupat perquè el temps és escàs i ja no em quedaran dies per entendre del tot com estan lligades les coses en aquest món, però la veritat és que el meu esperit sent la pau més apacible i l'harmonia més mansa que un home pot sentir.

En la meua observació calma he après a entendre el tarannà dels núvols foscos quan s'acosten a poc a poc des de la línia de l'horitzó, o del vent quan bufa aspre a través de les muntanyes, o de la mar excessivament calma a última hora de la tarda... Sóc genet de la meua terra: la creu dels nòmades del desert m'és útil ja per fi. Quan aquella última nit a Imilchil, la Raquel me la va penjar del coll bufant suaument sobre les meves parpelles tancades, vaig prometre que algun dia aprendria a utilitzar-la. A través del petit cercle observo el cel i les constel·lacions cada nit i en la llunyania endevino el somriure franc dels ulls de la Raquel que m'acompanyen en les guspises de les estrelles.

** ** *

Ja fa dies que va marxar. Era feliç al meu costat però la melangia de les costes salvatges i de la mar que la va veure néixer s'anava aguditzant amb els anys i encara que jo li digués sempre que podíem anar a construir la nostra llar allà on ella desitgés, sabia de sobres que mai la podria acompanyar. Mai podria deixar de sentir el tacte de la meua terra negra, l'aroma intents de la torba que es torna llot quan cau aigua del cel. Hagués plorat pels prats verds de pastures i per les petites casetes de pedra: aleshores la melangia hagués estat meua.

** ** *

Diuen les foques que s'acosten per la platja de Tra na Rosann que existeix en un indret càlid més al sud una badia minúscula coronada d'unes roques que semblen pregar mirant al mar. Les pinyoques dels pins cauen sobre els esquitxos de les onades quen aquestes canten belles tonades a la terra. Diuen que quan es pon el sol, l'aire es torna missatge de bonança i el vent entona suau el seu esbofec. Aleshores, entre el dringar musical de les aigües, apareix el perfil d'una figura que mostra les seves formes en el contrallum del cel de colors. La figura somriu en silenci mentre deixa que les gotes rellisquin juganeres pel seu cos i la impregnin del gust de sal. Després, quan ha acomiadat les últimes llums del dia, diuen que entona amb la seva veu dolça i prolongada i canta amb el llenguatge de les aigües un poema d'amor. Els peixos de les profunditats, les belles sirenes, els crancs dels roquissars i les aus del cel: tot ho saben; tots coneixen a qui canta la Raquel.

FERRUTX

Miquel Riera Alcover

Accèssit Narració Curta

Això era i no era un caramull de muntanyes, deixat enmig de la mar, el tercer dia de la creació del món. Era un lloc fereït on la mar i la terra se duïen ràbia i se barallaven sense aturar-se mai. La mar rapinyava la terra i li tirava damunt torrentades d'aigua salada, trons, niguls i vents. La força de l'aigua rebentava les roques i les vergues dels llamps cremaven les crestes i els cims. La terra aïrada escopia macs i pedres i fang dins la mar que bramava. Era una lluita violenta per mal veïnatge, per estar massa prop.

Un dia la lluna digué al sol: Per tot el món me puc mirar reflectida dins l'aigua menys en aquest racó maleït. El sol va contestar: Si tinc un fill amb tu, l'enviaré a posar pau en aquest país. La lluna s'ho va pensar i, després d'una mala fi de voltes a la terra, hi va consentir i tingueren un infant que com a bon fill de son pare va ser un sol, i li posaren per nom Ferrutx. En aquell mateix moment la calva va romandre damunt l'illa. I diuen els estels que quan aquesta calma mori, vendran els desastres i els disbarats.

La lluna i el sol, amb molta cura, deixaren en Ferrutx devora una cova, arran d'un penyal imponent de les muntanyes de gregal, on una cabra que alletava dos cabrits estigué d'acord en repartir l'aliment amb un nou fillet.

La cabra fou una bona mare per a en Ferrutx i ell va tenir la infantesa feliç que tots els infants del món gaudeixen o tenen dret a gaudir. La primavera ocupà el territori i el deixà ple de verdor, de flors i d'aliments. Alzines espesses amb els colors de l'or i l'argent cobrien la vida de la primera família de l'illa. Quan el fred arribà, el grup es protegí dins una cova vestida amb degotissos de pedra, barbetes i floridures de tots els colors. D'un crui que hi havia a la paret regalimava una font d'aigua fresca, que així com sortir tornava desaparèixer.

De la boca de la cova se podia estendre la vista fins a la fi del món. A la dreta hi havia un corralet de mar tancat pels braços blaus de la serra de tramuntana, a l'esquerre, muntanyes, muntanyetes, muntanyetxes, muntanyeuques, muntanyoles i muntanyiuques tapades de set castes de verdor. Enmig, somlemne, blanquinosa, ben tallada: la llarga vorera de mar de la tramuntana. Després venia la marina verda, on la lluna i el sol, fa molts d'anys, estiuejaven. Era plena de pins, arboceres, mates i murteres. Més enllà, turons i torrenteres, valls i boscos de calitges. I dins l'horitzó, més endins, el cel que a la terra hi havia pintades les muntanyes de la neu, on els estels es poden tocar amb la mà.

La cabra i en Ferrutx i els cabrits per tot anaven, primer amb els ulls, després amb les cames, a la fi amb el cor. Remugaven i menjaven herbes i aglans dolços, arboces que engaten, murtons que amollen el ventre, aranyons, serves que restrenyen, nesples, cireres de pastor, figues verdes i seques, gírgoles i bolets de totes les castes, prunes, figues de moro, pomes, espàrrecs, ulls de garballó, d'arreja i d'altres herbes, olivó d'ullastre i llen-triscla de mata, móres de batzer, raïm, cebes rodones, garroves dolces, mel de totes les flors i ous de tortuga i ocell. Tot quan hi havia viu dins el bosc havia de tastar-se per veure si tenia bon gust i queia bé al ventre.

Dormien dins coves i, si no hi havia cova, ho feien davall una alzina. La mare despertava els filles amb llepades a les galtes i el front. La cabra davant davant i els cabrits i en Ferrutx darrere darrere no s'aturaven mai de fer nous camins, de descobrir nous paratges i de gaudir noves aventures.

Un dia arribaren a la mar. Oh! S'ompliren els ulls d'aigua, de blau i d'immensitat. Sempre recordaren, amb goig, l'experiència que tingueren de jugar i córrer per damunt l'arena, per dins la mar i per dalt de les roques. La platja oferia als visitants molts d'elements per a la diversió i era un matalàs immens per tota casta de titelles i positures. Per als dos cabrits, en Ferrutx era una diversió constant, els feia compixar-se de riure. S'ho passaven de lo més bé. I en estar cansats, les ones eren carícies lleugeres i amoroses pels jovencells. La cabra diligent menjava herba un poc més lluny.

Un dia en Ferrutx cansat de jugar es va seure damunt una roca i de cop va pensar. Va veure que ell no era com els seus germans i la mare. Es va sentir tot sol. Una tristor desconeguda li tancà el cor. Es va sentir distint dels éssers vius que l'enrevoltaven. Quina buidor! En Ferrutx es posà trist. Ni els jocs, ni les llepades ni els fruits saborosos el feien somriure.

Se va avesar a anar a aquella roca a pensar. Assegut amb les mans plegades, les cames en creu i els ulls a l'horitzó, en Ferrutx cavil·lava. I malgrat aquella platja riolera amb aquells puigs i muntanyoles que l'arredossaven, amb les ones que li besaven els peus, amb tants d'arbres i flors i peixos i ocells i la mar i el cel blau, en Ferrutx no era feliç. La cabra i els cabrits l'estimaven, el miraven i no l'entenien, i haurien donat sang del seu cos per tornar-lo veure viu, alegre, fort i àgil com havia estat sempre. Cada còp es feia més enfora i el veien menys. El fill del sol, damunt aquella roca de la vorera de mar, es demanava qui era, d'on venia i què li faltava.

Un dia de mar vella a l'entrellum damunt les ones varen aparèixer unes soques blanques amb una figura a sobre. A poc a poc s'acostava. Ell va obrir els ulls i va romandre torbat per la imatge que anava destriant. No

ho havia vist mai. Sens dubte que era un animal. Un animal que no li feia por, un animal jove que no identificava amb cap dels que coneixia.

A la fi va descobrir que era un animal com ell. Tenia el mateix aspecte i semblança de la imatge que ell veia reflectida dins l'aigua del gorg quan bevia. Era un bell individu. Ben prest li va agradar. Era més formós que ell mateix, més que els cabrits i que la cabra. Més que altra criatura que hagués vist mai. Tenia el cabells llargs. Tenia els ulls del color de la mar. Però era extremadament magre i nafrat. Tenia la pell cremada pel sol, la boca bofegada i de les seves genives sortien filets de sang. Tot el cos estava ple de cops blaus i tenia les cames ulcerades. Malgrat tot, en Ferrutx pensà i desitjà, de cop, no deixar mai aquell animal, fos el qui fos i vengués d'on vengués. Era molt consemblant a ell mateix. No era ben igual, emperò no li importava.

Quan els troncs tocaren l'arena, ell va ajudar aquell animaló malalt a davallar i sortir de l'aigua. Ben prest va veure que el que necessitava era menjar i beure. El va posar damunt l'alga i de presa va anar a cercar la seva cabreta estimada. La llet va esser com un miracle que donà vida a aquell cos. Prest va somriure.

D'ençà d'aquell dia l'animaló va ser el centre de l'univers de tot els éssers vius de l'entorn. La cabra, els cabrits, els ocells, els peixos, les tortugues, tots estaven pendants de com recobrava la salut i la gràcia, i aquesta arribà a ser extraordinària. Els cabrits el llepaven, la cabra li donava llet i en Ferrutx estava exultant. No se cansava de mirar i d'admirar aquell cos. Ben aviat va veure que allò era el que li faltava per ser venturós. Era el seu complement. Se va enamorar.

A partir d'aquell dia la platja va ser una festa. En Ferrutx i l'animaló no podien estar separats. I els cabrits els enrevoltaven, els tocaven, els seguien allà on anaven.

** ** *

L'animaló sabia fer moltes de coses que ells no coneixien. Els va mostrar de fer foc i formatge. També sabia parlar. En Ferrutx només sabia dir el seu nom i el nou company, li va ensenyar a xerrar bé i a dir el nom de les coses, els arbres i els animals. A la cabra li posaren de nom Mendia, als cabrits Tuent i Pareis i a una tortuga que no els deixava mai, li digueren Caiola.

La nova criatura els va dir que el seu nom era Jana i que venia d'allà on surt el sol. Que pertanyia a un gran poble i que amb els seus germans, un dia, havien sortit cap a les mars fondes a descobrir nous territoris i nous aliments. Que hi va haver una tempesta i va quedar aïllada i tota sola damunt aquelles soques d'arbre. Que va passar una lluna fins a veure terra de bell nou i que el vent i les ones l'empenyeren fins aquella vorera de mar. Que enyorava molt el seu poble, però sospitava que el seu poble de bon de veres seria per a sempre el den Ferrutx. El primer que hem de fer, va dir en Ferrutx, és explorar la terra, per saber on hi ha els millors aliments i les coves més abrigades. Na Jana va somriure i li va dir que sí. Que estava d'acord que ell fos el guia. I començaren a caminar cap a les altes muntanyes de la serra i que estaven tapades de neu. Camina caminaràs a posta de sol es trobaren davant una torrentera molt ampla que davallava plena d'aigua. En Ferrutx, pensatívol va tenir por davant la torrentada i va dubtar. Decidiren dormir en aquella banda de la riuada i passar a l'altra banda l'endemà. Llavors trobaren una cova abrigada dels vents de tramuntana que tenia un degotís d'aigua. Na Jana va menar la cabra i els cabrits i la tortuga a pasturar dins un herbatge de dos pams que va trobar allà prop, a en Ferrutx li va manar que fes la cova neta de pedres i de terra, que anés a cercar un feix de càrritx i que fes foc amb una pedra foguera, l'esca i un poc de llenya seca. Ella va anar a cercar menjar. Va tardar molt. Feia fosca negra quan arribà. En Ferrutx estava ansiós. D'ençà que se trobaren mai no havien estat separats tant de temps. A la fi, va comparèixer amb un manat d'anguiles penjant a l'esquena. Són peixos molt llargs i llimosos, mals de pescar. Les va posar damunt el caliu del foc una bona estona, fins que l'oloreta va anunciar que eren cuits. Va munyir la cabra i recollí la llet dins una carabassa buida. Va dur també garrofes dolces, cebes i herbes aromàtiques. Aquella nit soparen a gust i menjaren tant que en Ferrutx no hi cabia d'alegria i de goig i d'amor cap a na Jana. Dormiren damunt el jaç de càrritx i s'estimaren i conegueren i folgaren tota la nit.

L'endemà partiren amb la idea de passar el torrent. Na Jana no va haver de cavil·lar gaire per imaginar unes soques d'arbre lligades amb cordes de càrritx i tota la família colcant damunt. Així ho feren. Travessaren l'aigua, just així com na Jana va arribar a aquest petit món. Tots ells, drets i ajudant-se amb branques i bastons, pogueren passar a l'altra vorera del torrent els més descansats del món. A aquell riu li posaren per nom Borges perquè havia esta la primera casa per ells dos i al país de na Jana deien borges a la casa.

Tant havien agradat a en Ferrutx aquells paratges i les anguiles i les herbes aromàtiques que va proposar a na Jana establir-se un parell de dies dins la torrentera.

Així ho feren i fermaren el raig a un arbre per poder passar de banda a banda quan volguessin. En Ferrutx volia saber com havia pescat les anguiles na Jana. I amb aquest motiu aquella matinada va estar plena de rialles, ullades i jocs entre ells dos. I els animals menjaren de bona gana fins que va ser migdia.

Na Jana va mostrar, a la fi, a en Ferrutx com s'agafaven les anguiles. En primer lloc, va dir, hem de cercar un pas d'aigua estret i l'hem d'estrènyer encara més. L'anguila s'ha de pensar que l'aigua s'acaba i pujara per a nunt tot d'una cap a la font. L'anguila mig surt de l'aigua per anar ençavant i aquest és el moment de pegar-li una troncada al cap i agafar-la amb la mà. Na Jana digué a en Ferrutx que li ensenyés qualche cosa que sabés fer ell. El jove es posà seriós, se va acotar, trià un mac ben rodó, el va estrènyer amb la mà, apuntà a un ocell que estava dalt d'una branca d'ullastre, mogué el braç cap enrera i disparà amb força la pedra cap a un ropit, el va ferir i va caure mort, sec. Na Jana va besar en Ferrutx i li va dir petit a l'orella: Jo en sé més. Va tallar un feix de càrritx, es posà a fer corda per fer una fona... Va anar a cercar un mac, el va posar allà on la corda era més ampla, va començar a donar voltes amb el braç fins que la corda xiulà, alliberà un extrem del vecill i el projectil va ferir un coll blau que estava dins l'aigua, set vegades més enfora que l'ocell. En Ferrutx no s'ho podia creure.

A la nit després d'haver-se menjat el coll blau en Ferrutx mirà fit a fit na Jana i li digué: Qui ets? D'ons vens de veritat? Dignes-m'ho!

Na Jana va començar, de bell nou, una llarga contarella, dient que va néixer a una illa molt gran, plena de muntanyes on mai hi feia fred, i que creia que era el poble més feliç de la terra. Creien en una deva tota poderosa que estava al cel. Estaven comandats per una reina que elegien entre tots i que administrava la justícia i les obres reals. Els ciutadans tenien tres deures: treballar, jugar i dormir. Treballaven per a la reina, jugaven per a ells mateixos i dormien per a la deva. Na Jana continuà dient que tenia deu germans molt amants del mar i els viatges i que havien dedidit fer una gran embarcació i anar a descobrir món. Dins l'embarcació hi havien de cabre varies famílies, animals i queviures per a un parell de llunes. Tardaren molt de temps per acabar-la però ho feren i arribà el dia de la sortida i salparen.

Quan duïen mitja lluna sense tocar terra se va moure un temporal de vent i d'aigua i de trons que va engolir la barca i tots els seus germans i aliments. Sense saber com, se va trobar tota sola damunt de tres soques lligades. No tenia res per beure ni per menjar. Bevia quan plovia i quan la boira deixava alguna gota en els seus cabells i menjava algun tros de peix i alguna herba que pogués enganxar i... En Ferrutx havia quedat dormit i somniava que tenia molts de fills que cobrien i conreaven aquella nova terra, molts de fills que feien cases per viure i embarcacions per navegar i molts de fills que pescaven... En Ferrutx es va veure amb una barba blanca i llarga observant el panorama, també, d'un poble venturós. Dins el somni apareixia son pare, el sol, satisfet, i jurava al seu fill que estamparia el seu rostre al cap de la muntanya on ell i la lluna el varen deixar.

FELIU

Jordi Martínez Pallejà

Accèssit Narració Curta

I

L'estiu, impacient aquell any, ho havia envait tot a ple mes de maig. El sol es mostrava vigorós i escalfava de valent des de primera hora. La remor del trànsit se sentia per arreu però no era prou forta com per despertar el Feliu, estirat tan llarg com era en un banc qualsevol d'una plaça qualsevol. Només ho aconseguí el seu amic Filo, un cocker vermellós que, jugasquer com de costum, li llepà la cara i les mans. Era el ser viu en qui el Feliu més confiava des de feia molt de temps. No anaven ni vivien junts però un sisè sentit els posava en contacte com menys s'ho pensaven.

Un cop desvetllat, el Feliu es dedicà a observar els vianants aturats al costat del semàfor. Somreia amb els renecs que deixaven anar quan l'asfalt de la calçada, desfet per les temperatures infernals d'aquells dies, se'ls enganxava a les soles de les sabates i frenava els seus passos.

—Filo, amic, tu has d'anar també amb més compte perquè no portes sabates i si et quedes clavat ja m'explicaràs con te'n surts —li deia al gosset, assegut al davant seu.

El Filo respongué movent la cua i posant les dues potes davanteres sobre les cames, ja arronsades, del Feliu. Més que mostrar-li el seu afecte, semblava demanar-li que deixés de garlar i que es posés en marxa. Al cap d'uns minuts, s'incorporà i se segué. El seu rostre, esquarterat pel sol, transmetia serenor. Els ulls, encara lleganyosos, badaven en el no res. Les mans, parsimonioses, jugaven mecànicament amb un palet de gelat. El peus, indecisos, dibuixaven abstractes figures a la sorra de la plaça, esquitxada de burilles i fulles mortes.

Cada matí, l'instint de supervivència cridà el Feliu. S'alçà del banc i acomodà amb delicadesa el seu bagatge dins un atrotinat coxet de nadó. Sense rumb fix, inicià la seva lluita: cercar cartrons, papers i ferralla que després malvendria al drapaire. El Filo marxà en una altra direcció.

—Porta't bé, amic —li digué el Feliu.

Aquell dia, el Feliu intuïa que el passeig seria més llarg del normal. Es trobava fort, enèrgic, amb forces suficients per no parar durant hores. Arribà a pensar que algú li havia injectat una dosi extra de vida mentre dormia. Respirava a fons. Sentia com si l'aire netegés els seus pulmons cada cop que inspirava i expirava. Però al cap d'una hora i mitja de cami-

nada sense descans la calor pogué més que ell i l'obligà a aturar-se. Necessitava eixugar-se la suor del front i prendre una bona glopada d'aire.

Just abans de reprendre el seu camí, tombà la vista cap a la seva dreta de forma gairebé inconscient. Al darrera d'una tanca de barrots metàl·lics, contemplà un elegant xalet, dotat d'un aire modernista. El jardí que el precedia, deixat de la mà de Déu, s'havia transformat en una petita selva. Malgrat l'omnipresència d'unes heures salvatges sobre la façana, encertà a llegir un cartell que, penjat de la porta principal, anunciava la venda de la casa i un telèfon de contacte. Sense dubtar-ho, s'acostà al gran portaló reixat de l'entrada i aspirà l'agredolça flaire que emanava d'aquell garbuix de plantes, flors i matolls diversos. Sentí un impuls tan inexplicable con ineludible d'entrar-hi. Era una tasca complicada a plena llum de dia. Però, per sort, el portaló només estava ajustat. Amb una empenta decidida l'obrí. Observà a banda i banda de carrer i, davant l'absència de mirades molestes, enfilà el caminet de pedra que duia al xalet. La porta de la vivenda sí que era tancada. Així es dirigí ca a un dels laterals per forçar una de les finestres. No hi hagué gaire dificultat per vèncer-la.

II

A l'interior de la casa ja no hi quedava res, ni un sol moble, ni una làmpara, res. A les parets del que havia estat el menjador, només s'hi veien els claus d'on haurien penjat quadres. I potser records d'arreu del món, pensà el Feliu. De sobte, un soroll massa proper el posà en guàrdia. Falsa alarma. Només es tractava d'un pardalet que lluitava desesperadament per marxar xemeneia de la llar de foc amunt. L'agafà amb cura i comprovà que tenia ferida una ala. Dificilment tornaria emprendre el vol. Començà a carenar-li el capet. L'animal s'acurrucava mig agraït, mig resignat a un destí que a les hores ja no depenia d'ell. El Feliu escorcollà les seves butxaques i trobà el que buscava: un crostonet de pa. L'esmigronà i l'acostà al bec del pardalet. Encara molt espantat, l'animal només picà dos o tres cops les engrunes.

—Menja, home, que això que tens no és res, ja ho veuràs —digué mirant de tranquil·litzar-lo.

Només amb una ràpida ullada, el Feliu s'adonà que la casa disposava d'una gran superfície. Des del carrer, però, amb prou feines l'havia pogut apreciar. L'escassa claror que penetrava pel balcó principal, mig obert, permetia entreveure el mosaic del terra, decorat amb dibuixos geomètrics d'inspiració neoclàssica. Acurats detalls barrocs sobre parets, sostres i àm-

pits eren les úniques mostres d'un luxe devorat per l'oblit. El Feliu decidí instal·lar-s'hi. Feia temps que no veia res tan clar.

—Ja dec ser massa vell, potser, per rodar tant pels carrers —li explicava al pardal, al qual batejà amb el nom de Piueta.

Se sentia còmode en aquella casa. Ho pensava mentre li construïa una petita llar al Piueta en una capsa de sabates. Un cop acabada, decidí fer una passejada per totes les habitacions.

Començà pel passadís que neixia al costat dret de la llar de foc. Era molt llarg, potser d'uns quinze o vint metres. Al principi, i a mà esquerra, trobà una peça petita on podria haver-hi hagut els estris de la neteja o el rebost. Continuà endavant. Tot i la poca claror que hi arribava, al cap d'uns metres veié una habitació estreta i allargada. Conservava encara una lleurera olor a greix: devia haver estat la cuina.

El passadís moria en una habitació espaiosa, quadrada i amb dos grans finestrals tancats. El Feliu n'obrí un. Fou com un flash: la claror il·luminà bruscament quatre parets nues i un buit absolut entre elles. El Feliu tancà els ulls.

III

—Quina muntanya de joguines! —deia en Manel, un company de l'escola.

En tenia perquè hi jugués tot el barri. Els Reis d'Orient, com cada any, havien estat molt generosos amb el nen dels Botifoll que no sabia ni per on començar. I encara faltaven els regals de casa dels avis i dels tiets.

Però qui més l'encertà fou la Glòria, la minyona. Al nen li féu molta gràcia aquell humil joc d'aquarel·les. No s'ho pensà gaire. En uns minuts, ja havia fet els primers gargots a la llibreta de l'escola. I en només una setmana, s'hi podien reconèixer figures humanes i animals força graciosos.

De la forma més inesperada, Feliu Botifoll havia vist néixer una llum dins seu. N'estava avorrit de ninots, de cavalls de cartró, de cotxets i de contes. Al llenç, en canvi, bolcava les inquietuds més indescriptibles i profundes que fins aleshores havien dormit al seu interior plàcidament. A partir d'aleshores, cada passeig, cada mirada la cel, cada escena quotidiana era un crida tan irracional com irresistible.

—Ja has fet els deures, Feliu? —li preguntava la seva mare.

—Ara m'hi poso. És que avui hem anat d'excursió al Montseny i he vist unes muntanyes molt altes i amb neu i plenes d'arbres. Volia pintar-les

aquí —explicava amb la mirada perduda en l'infinit mentre el llenç esperava acollir el seu talent en estat d'ebullició.

—Portes molts dies així, molt embadalit amb aquests jocs ximpls, i no m'agrada. El teu pare i jo n'hem parlat i estem amoïnats, fill. Si això no canvia, ja veurem què passa.

—Però és que m'agrada molt. Trigo només mitja hora i començo els deures.

—Mitja hora? Ni parlar-ne. Primer els deures i després ja en parlarem, de pintar. Ja saps que avui toca classe d'anglès amb la Laura. I després, la de piano amb la senyoreta Maria.

Foren uns mesos difícils. D'amagat, el Feliu continuà el seu idili amb les pintures. Un idili que culminava la final de cada obra, petites meravelles que ningú podia admirar més que el seu creador. La llum de migdia entrava a l'habitació del nen i insuflava vida a cada llenç, assecant-se sobre el caballet. Els pares, aliens a l'evolució artística del Feliu, estaven més preocupats en fer del nen un home de profit. Potser advocat, potser metge.

—Feliu, hem de parlar amb tu —digué el seu pare—. Sé que aquell maleït joc de pintures et distreu i que intentes fer veure que ho has deixat però a mi no m'enganyaràs.

—Pare, de debò, el vaig llançar fa temps.

—I com és que les teves notes han baixat tant d'aleshores? Què et fa perdre el temps ara?

—Res, és que des de fa unes setmanes no em trobo gaire bé. Em fa mal el cap.

—I per què no ens ho deies?

—No us volia amoïnar.

—Doncs et durement al metge.

Els seus pares volien evitar a tota costa que ningú l'acabés assenyalant com el talòs dels Botifoll, que no era capaç d'aprovar una sola assignatura. El Feliu intentà fer un petit esforç per recuperar el terreny perdut, superar tots els exàmens i poder dedicar-se a pintar sense que ni el pare ni la mare no sospitessin gens. Però la fallera pictòrica l'atrasbalsat massa ràpid el seu caràcter. Poc a poc, s'anà transformant en un nen esquerp i rebel que no dubtava a contestar els professors quan reprimien alguna actitud incorrecta. Fou la gota que vessà el vas de la paciència paterna.

Un dia d'hivern, el pare, després d'una recerca a fons, descobrí l'amagatall on el Feliu amagava els estris per pintar. Tots els pizells, les pintures, els llençols i els draps moriren a les escombraries.

Mai no imaginarem que aquell fou un com dur, massa dur per al Feliu. Molt més encara que haver-lo retirat del grup de teatre del col·legi, la seva primera gran il·lusió lluny de la esgotadora disciplina diària dels llibres, deures i exàmens. La pintura l'havia trasformat com res no havia aconseguit fer-ho abans. El Feliu, ferit, es féu una promesa: mai ningú, ni tan sols els pares, no li frustraria cap altre somni.

IV

Les altes temperatures continuaven ofegant els barcelonins. El Feliu, que no s'havia aturat més que un parell de vegades aquell matí, es concedí un altre petit descans. Eren més de les set de la tarda i els peus començaven a fer-li figa després d'una caminada quilomètrica. Extenuat i suorós, decidí de tornar al seu nou refugi, un sostre sota el qual havia viscut els últims dies.

El camí se li féu més curt que mai. S'aturà al davant del xalet i, en mirar-se'l, se li encongí el cor. El balcó del primer pis era obert de bat a bat i també totes les finestres. No hi veia ningú movent-s'hi per dins. El Piuet, des de la butxaca de la camisa, piulà i tragué el cap per la vora. El Feliu li passà el dit pel clatell i començà a caminar i a caminar sense rumb concret, carrer avall. No volia parar fins que caigués mort.

L'endemà tornà als voltants de la casa però fou incapaç d'atansar-se a la porta. Un jardiner feia neteja per convertir aquell caos vegetal en un jardí amb un mínim d'ordre i d'estètica. Després de pensar-s'ho molt, prengué una resolució: preguntar-li si podia entrar a la casa només uns moments. Però en l'últim moment, es féu enrere. Per sempre. Tot i la calor d'aquell matí, una sensació de fred recorregué el seu cos de cap a peus.

En realitat, aquell matí de mitjans de juny era un mica més agradable que els últims dies. El grau d'humitat havia minvat més del que es podia esperar. Fins i tot bufava un deliciós aïret que carenava els cabells de l'Elisenda, recolzada en una finestra de la seva nova casa, on era a punt de començar unes petites obres de remodelació. S'hi torbava sola perquè el Ricard, el seu marit, havia anat a tractar un tema important amb el Martí, un amic de la infància.

—Mama, mama —féu la Laia, la seva filla de dos anys.

—Què vols ara?

La nena volia cridar l'atenció de l'Elisenda corrent amunt i avall del menjador, lliure encara de qualsevol moble. De sobte, s'aturà al davant de la llar de foc i alçà la vista.

—Mama, mama, mama —cridà mig espantada.

—Què et passa?

La nena fugí cap a la falda de la seva mare, on deixà caure el cap. Respirava nerviosament.

—Què t'has espantat?

La nena no deia res. L'Elisenda s'adonà que tremolava. Es fixà de nou en aquella paret, posar la més curiosa que havia vist mai. Algú hi havia pintat un mural, a sobre de la llar de foc. Era una escena on un drapariere sostenia un pardal a la seva mà enmig d'una ciutat. Tant ella com el Ricard s'havien quedat glaçats en veure-la després de comprar la casa. Els de la immobiliària demanaren un munt d'excuses per la troballa tot i que el jove matrimoni no se n'havia queixat en cap moment. Més aviat al contrari. El Ricard no s'ho pensà gaire i es posà en contacte amb el Martí, un gran aficionat a les arts. Aquest els féu una visita per comprovar que els seus amics no l'havien enredat.

—Aquí la tens —li deia el Ricard mostrant-li la pintura.

El Martí se la mirà en silenci. Es pessigava sense parar el llavi inferior mentre canviava de posició un i altre cop per veure el mural des de diferents perspectives. S'hi acostava i se n'allunyava. No deia ni un mot. Semblava impresionat. Passaren deu minuts d'inquietud per al Ricard i l'Elisenda.

—En aquesta pintura hi veig diversos estils combinats d'una forma ben curiosa —el Martí semblava tenir clar el que havia de dir—. El rodamon, per exemple, és força realista. En canvi, fixeu-vos en l'ocell: és més surreal. Les seves ales semblen les d'una àliga i el seu cap recorda al d'un unicorn, amb aquesta mena de banyeta al front. Una altra cosa: mireu els edificis, els arbres i la gent que envolten l'escena. Són més aviat cubistes: estan compostats en gran part amb formes geomètriques ben estructurades. I en general, no sé, però hi ha alguna espècie de màgia en l'escena. Realment, mai no havia vist res igual. És una pintura estranya amb un atractiu difícil d'explicar, un magnetisme que no sabia definir amb exactitud —explicà Martí.

—I... creus que pot tenir algun valor? —preguntà el Ricard.

—És difícil dir-ho. Jo només sóc un aficionat. A mi, m'agrada i de debò que us la compraria. Però per saber si té valor, caldrien opinions més professionals.

I les opinions arribaren. De dos especialistes del Museu d'Art Contemporani de Barcelona i d'un catedràtic d'història de l'art. Coincidiren en el dictamen, consultats tant pel Martí com pel Ricard. Calgueren, això sí, hores d'observació i deliberació.

—Possiblement, estem davant una obra genial, perquè és original i rupturista en tots els seus plantejaments, sobretots formals —sentencià un dels especialistes del Museu, que s'erigí en portaveu.

Tot i aquesta opinió, encara reconeixien tenir alguns dubtes. Per això, decidiren reclamar la visita de dos reconeguts restauradors d'El Prado. El Ricard i l'Elisenda cada dia estaven més nerviosos. Intuïen que en aquella paret hi havia una gran obra d'art. Arribaren els dos restauradors des de Madrid i en unes hores en tingueren prou.

—És difícil de decidir quan et trobes davant una obra tan descorcentant. Però hem de reconèixer que ens ha deixat molt parats. I això només passa una vegada a l'any, amb sort. És una petita meravella, els ho asseguro i hi estem molt interessats. En uns dies, rebran una trucada d'un responsable del nostre museu per conèixer les seves intencions respecte a la pintura —explicà un d'ells.

—Però —intervingué el Ricard—, aleshores, aquesta és una... gran... obra?

—Més aviat no. És tota una obra mestra.

El Ricard i l'Elisenda visqueren a partir d'aleshores dies d'excitació intensa. Tot d'una, tenien un tresor a les seves mans. Autoritzaren la difusió de la notícia a tots els mitjans de comunicació. A continuació, trucades, felicitacions, reportatges, entrevistes... I importants ofertes econòmiques, tan des d'institucions públiques com de privades. El Ricard i l'Elisenda, en principi, no es deixaren temptar pels diners. Vivien prou desofegats com per deixar-los de banda i poder fruit d'una obra mestra a la paret del menjador sense cap penediment. Però com més negatives, més pujaven les quantitats posades sobre la taula.

—No me'n vull desfer, Elisenda —sentencià el Ricard.

—Però les ofertes no paren de créixer, Ricard.

—Que creixin. Aquesta pintura és un regal caigut del cel.

—No sé. Bé, potser tens raó —abans de continuar es mirà somrient la pintura—. A més, sempre serem a temps de poder-la vendre. En aquesta paret no perdrà el seu valor.

—Donaria diners per conèixer-ne l'autor. Qui és, com s'inspirà, com combinà tants d'estils i per què ho féu en aquesta paret i no sobre un llenç.

Una nit, el Ricard, després de sopar, no es pogué estar de contemplar el mural amb deteniment. Volia assaborir cada traç, les figures, la composició un cop més. S'asseié al seu davant. Encengué una cigarreta, s'omplí una copa amb conyac francès i alçà la vista. En un segons, però, s'adonà que alguna cosa havia canviat. El cor se li trasbalsà.

—Elisenda, Elisenda! Vine, si us plau —cridà.

—Què passa amb aquests crits? —féu ella des del dormitori.

—Això no pot ser.

—Què estàs dient? —preguntava mentre es dirigia al menjador.

—Mira't bé la cara de l'home —li digué assenyalant la cara del rodamon.

Li havien regalimat unes llàgrimes per la galta i l'ocellet que inicialment duia a la mà s'havia posat sobre el seu cap. No se'n sabien avenir.

—Vols dir que no estem veient visions? —qüestionà l'Elisenda.

—No, t'ho asseguro. Aquesta no era l'escena del primer dia, segur.

—Potser sí que l'ocell no era sobre el cap...

—No hi era.

L'endemà, l'ocell havia emprès el vol i el rodamon semblava cridar-li alguna cosa. Cada dia, hi havia un parell de moviments dins del quadre i amb ells, una evident tremolor a les cames de tots dos. Superada la por inicial, que els va dur a pensar en encanteris i embruixaments, decidiren no trucar al Martí ni a ningú per explicar els màgics canvis que la pintura experimentava dia rera dia. Ho tenien molt clar: seria un secret del qual només ells dos en gaudirien per sempre.

V

Sant Joan. Aquell any seria recordat per molts com una revetlla diferent, celebrada a tocar del mar per fugir de l'extremada xafogor, gairebé històrica, que havia pres Barcelona. Milers de persones es traslladaren a les platges de la Barceloneta, de la Nova Icària o del Bogatell per fruit de la nit més llarga i mediterrània de totes entre bany i bany. Nit de foc, de

feita, de música i d'amors que es creuen esporàdics i que acaban sent perpetus. Malgrat el xivarri, el Feliu pogué dormir sota els porxos que hi havia al davant dels vestidors dels banyistes, sota el passeig Marítim.

Es desvetllà quan tot era gairebé en silenci, quarts de vuit del matí. Les ones, calmoses, semblaven cansades, com si també acabessin d'alçar-se del llit. El Feliu decidí estirar una mica les cames. Els repartidors de diaris ja havien passat. S'acostà a un quiosc proper, s'ajupí distretament, en pista un i s'allunyà amb parsimònia.

Una parella d'avis feia un tomb aprofitant l'última fresca del matí. El marit es sorprengué en veure a uns cinquanta metres un home assegut en un banc que llegia el diari. Al seu costat, hi havia un cotxet de nadó ple de paperassa i ferralla. Els seus moviments eren tranquils. De sobte, quedà immòbil. Poc a poc, anà enfonsant el cap entre les fulles d'un diari i embolicant-lo amb ells nerviosament. Tot i ser-ne encara lluny, l'avia sentia amb claretat el seu plor.

** ** *

El Feliu caminava empenyent el cotxet de nadó. Havia fer una bona collita aquella tarda. Una muntanya de cartrons i de diaris gairebé no el deixaven veure per on anava. Un cop arribat al davant de la torre, contemplà el cel i inspirà a fons. Hi havien aparegut uns núvols que semblaven voler fer-li la guitza al sol. De sobte, el Feliu presentí a prop seu la presència d'algú familiar. Tornà a baixar la mirada i veié el Filo, després de molts dies de no saber-ne res. Anava una mica coix. Mogué la cua i s'asseié al davant del Feliu tot esperant un bocí de pa o una galeta.

—Amic, et trobava molt a faltar. Tenia ganes d'explicar-te unes quantes coses —li digué—. Però abans, he de fer una cosa important. Espera't un moment.

Agafà el Piuè i li xiuxiuejà unes paraules a cau d'orella durant un segon. Després, el llençà amb força cap amunt.

—Fes-me el favor de no tornar si no fas el que t'he dit —li cridà.

El Filo bordà un parell de vegades com si hagués volgut corroborar l'ordre del seu amic. Quan el Piuè fou molt lluny de la terra, un llampec sord l'engolí.

—Creus que ara ho veuran més clar? —preguntà el Feliu al seu amic mentre observava el cel amb un somriure.

Al cap d'uns segons, començà a caure un fi plugim sobre tots dos.

ÍNDEX

Poesia

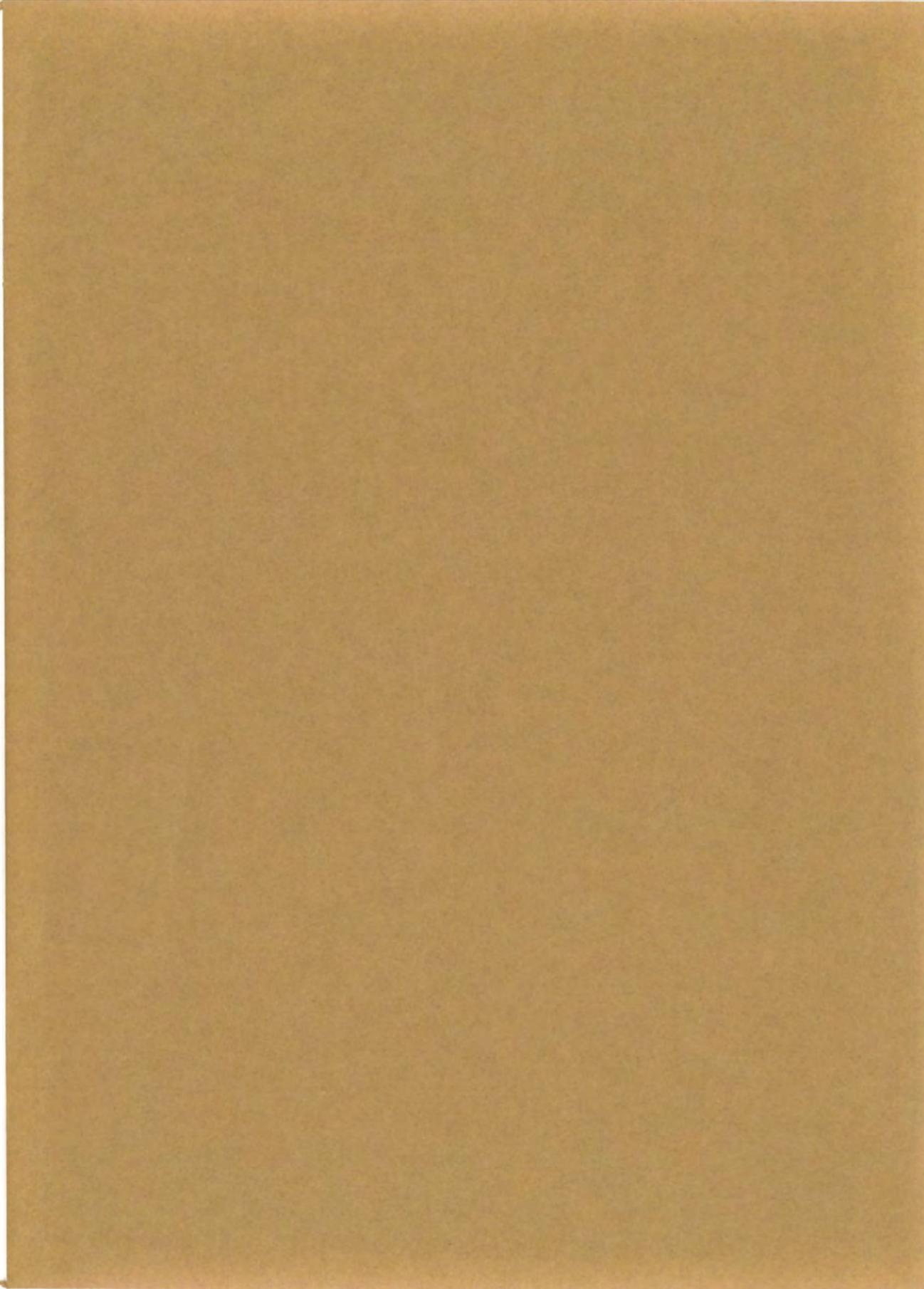
<i>In memoriam.</i> Rosa d'Or. Sebastià Vidal Obrador	pàg. 5
<i>La dramàtica del gest.</i> Accèssit. August Cortès Ripoll	pàg. 8
<i>La memòria i altres insectes.</i> Accèssit. Martí Santandreu Barquero	pàg. 16

Poesia Popular (Glosat)

<i>Jo la voldria..., sa rosa.</i> Rosa d'Or. Francesca C. Cabot Clar	pàg. 22
<i>El siurellet.</i> Accèssit. Miquel Lliteres i Garau	pàg. 24

Narració Curta

<i>Com un mar de silenci...</i> Rosa d'Or. Jordi Draper i Costa	pàg. 26
<i>Ferrutx.</i> Accèssit. Miquel Riera Alcover	pàg. 44
<i>Feliu.</i> Accèssit. Jordi Martínez Pallejà	pàg. 50

TAULA DE MULTIPLICAR

$$\begin{array}{l} 1 \times 0 = 0 \\ 1 \times 1 = 1 \\ 1 \times 2 = 2 \\ 1 \times 3 = 3 \\ 1 \times 4 = 4 \\ 1 \times 5 = 5 \\ 1 \times 6 = 6 \\ 1 \times 7 = 7 \\ 1 \times 8 = 8 \\ 1 \times 9 = 9 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 2 \times 0 = 0 \\ 2 \times 1 = 2 \\ 2 \times 2 = 4 \\ 2 \times 3 = 6 \\ 2 \times 4 = 8 \\ 2 \times 5 = 10 \\ 2 \times 6 = 12 \\ 2 \times 7 = 14 \\ 2 \times 8 = 16 \\ 2 \times 9 = 18 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 3 \times 0 = 0 \\ 3 \times 1 = 3 \\ 3 \times 2 = 6 \\ 3 \times 3 = 9 \\ 3 \times 4 = 12 \\ 3 \times 5 = 15 \\ 3 \times 6 = 18 \\ 3 \times 7 = 21 \\ 3 \times 8 = 24 \\ 3 \times 9 = 27 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 4 \times 0 = 0 \\ 4 \times 1 = 4 \\ 4 \times 2 = 8 \\ 4 \times 3 = 12 \\ 4 \times 4 = 16 \\ 4 \times 5 = 20 \\ 4 \times 6 = 24 \\ 4 \times 7 = 28 \\ 4 \times 8 = 32 \\ 4 \times 9 = 36 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 5 \times 0 = 0 \\ 5 \times 1 = 5 \\ 5 \times 2 = 10 \\ 5 \times 3 = 15 \\ 5 \times 4 = 20 \\ 5 \times 5 = 25 \\ 5 \times 6 = 30 \\ 5 \times 7 = 35 \\ 5 \times 8 = 40 \\ 5 \times 9 = 45 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 6 \times 0 = 0 \\ 6 \times 1 = 6 \\ 6 \times 2 = 12 \\ 6 \times 3 = 18 \\ 6 \times 4 = 24 \\ 6 \times 5 = 30 \\ 6 \times 6 = 36 \\ 6 \times 7 = 42 \\ 6 \times 8 = 48 \\ 6 \times 9 = 54 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 7 \times 0 = 0 \\ 7 \times 1 = 7 \\ 7 \times 2 = 14 \\ 7 \times 3 = 21 \\ 7 \times 4 = 28 \\ 7 \times 5 = 35 \\ 7 \times 6 = 42 \\ 7 \times 7 = 49 \\ 7 \times 8 = 56 \\ 7 \times 9 = 63 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 8 \times 0 = 0 \\ 8 \times 1 = 8 \\ 8 \times 2 = 16 \\ 8 \times 3 = 24 \\ 8 \times 4 = 32 \\ 8 \times 5 = 40 \\ 8 \times 6 = 48 \\ 8 \times 7 = 56 \\ 8 \times 8 = 64 \\ 8 \times 9 = 72 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 9 \times 0 = 0 \\ 9 \times 1 = 9 \\ 9 \times 2 = 18 \\ 9 \times 3 = 27 \\ 9 \times 4 = 36 \\ 9 \times 5 = 45 \\ 9 \times 6 = 54 \\ 9 \times 7 = 63 \\ 9 \times 8 = 72 \\ 9 \times 9 = 81 \end{array}$$